

Europska
komisija

PANORAMA

Fokus na europsku regionalnu i urbanu politiku

PROLJEĆE 2019. / Br. 68

Sjeverozapadna Rumunjska: kreće se u pravom smjeru

POVJERENICA
CREŢU:
DOSADAŠNJA
POSTIGNUĆA
I BUDUĆI
PLANOVI

Regionalna i ur-
bana politika

PANORAMA

U ovom izdanju...

U proljetnom izdanju časopisa *Panorama*, koje je sada dostupno za preuzimanje, donosimo širok raspon tema, od urbanih pitanja do kulture i industrijske tranzicije.

Donosimo ekskluzivni intervju s povjerenicom Corinom Crețu, osvrćući se na protekle četiri godine i što je kohezijska politika postigla u to vrijeme. U regionalnom je fokusu ovoga puta Sjeverozapadna Rumunjska, s izborom projekata i komentarima Emila Boca, gradonačelnika Cluj-Napoca i Marcela Ioana Boloșa, voditelja Regionalne razvojne agencije. Također istražujemo zaključke nedavnog izvješća URBACT-a o tome kako gradske vlasti mogu pomoći u postizanju rodne ravnopravnosti u različitim područjima i saznajemo kako inicijativa Čista energija za otoke EU-a pomaže otocima stvoriti vlastitu održivu energiju.

U rubrici „Svojim riječima” donosimo razmišljanja iz Češke i regije Kujawsko-Pomorskie u Poljskoj te razmišljanja mlađih ljudi kroz njihova iskustva u medijskom programu Youth4Regions. Donosimo i fascinantan pogled na to kako su prednosti

kohezijske politike istaknute u sklopu redovne nacionalne televizijske emisije u Estoniji.

Saznajemo na koji su način programi Interreg inspirirali Južnu Koreju u njezinim naporima da surađuje sa susjednim zemljama, analiziramo širenje populizma i euroskepticizma, a donosimo i stalne rubrike o financijskim instrumentima i zaključke s našeg Otvorenog podatkovnog portala. U rubrici o projektima posjetili smo Poljsku, Alpski prostor i Nizozemsku.

Ugodno čitanje!

AGNÈS MONFRET

Voditeljica komunikacijskog odjela, Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku, Europska komisija

4

22

36

38

UVODNI ČLANAK.....	3	TELEVIZIJSKA KUĆA U ESTONIJI PRIKAZUJE	
POVJERENICA CREȚU OSVRĆE SE NA SVOJ MANDAT.....	4	PROJEKTE KOJE FINANCIRA EU.....	36
URBANA IZVJEŠĆA O RAVNOPRAVNOSTI SPOLOVA.....	8	POTICAJ SPORAZUMA O INTEGRITETU ZA PORTUGAL.....	38
FI-COMPASS POKAZUJE PUT.....	12	TOČKE PODATAKA: CILJEVI KLIMATSKOG DJELOVANJA.....	40
SJEVEROZAPADNA RUMUNJSKA:		LOKALNE ZAJEDNICE POLJSKE PREUZIMAJU VODSTVO.....	42
NASTAVAK DOBROG POSLA.....	14	ČEŠKA: KOHEZIJSKA POLITIKA NAKON 2020.....	43
ČISTA ENERGIJA ZA OTOKE EU-A.....	22	KOREJSKA DELEGACIJA U POSJETI PROGRAMU INTERREG...	44
MAPIRANJE NEZADOVOLJSTVA U EU-U.....	28	NOVOSTI UKRATKO.....	47
POBJEDNIČKI TEKSTOVI PROGRAMA YOUTH4REGIONS.....	32	PROJEKTI IZ NIZOZEMSKJE, POLJSKE I ALPSKE REGIJE.....	48

UVODNI ČLANAK

U tijeku su programi kohezijske politike za razdoblje 2021. – 2027. Nakon usvajanja prijedloga Komisije za novo razdoblje u svibnju 2018., odjeli Komisije bili su zauzeti procjenom potreba za ulaganjima, izazova i potencijala svake države članice. Sada je došlo vrijeme za predstavljanje stajališta Komisije o tome kako bi kohezijska politika mogla najbolje poduprijeti te ambicije ulaganja i istovremeno ponovno osnažiti regije EU-a s ciljem postizanja prioriteta na razini EU-a – naime pametnije, zelenije, povezanije, jače socijalne Europe bez ugljika koja je bliža svojim građanima.

U ovom je krugu, po prvi puta, predstavljanje novih programa povezano s usvajanjem izvješća zemalja u okviru ciklusa EU semestra za koordinaciju gospodarske politike. Cilj je osigurati da prioriteti ulaganja kohezijske politike za razdoblje 2021. – 2027. pridonose postizanju širih ciljeva koordinacije gospodarske politike EU-a: osiguravanje zdravih javnih financija, sprječavanje prekomjernih makroekonomskih neravnoteža, potpora strukturnim reformama za stvaranje novih radnih mjesta i rasta te poticanje ulaganja.

Izazovi su veliki, kao i naše zajedničke odgovornosti. Zato smo željeli posjetiti glavni grad svake države članice, susresti se s različitim dionicima kohezijske politike i po prvi puta razmijeniti najbolje načine za suradnju u tim novim programima. To je svrha 27 nacionalnih početnih događanja koji se održavaju tijekom ožujka i travnja 2019.: omogućiti vam upoznavanje s velikim brojem dužnosnika Komisije iz različitih odjela

i raspravu o prioritetima vaše zemlje za ulaganja kohezijske politike u razdoblju 2021. – 2027. To je postupak u kojem imam čast sudjelovati.

Međutim, ta su početna događanja tek prvi korak u partnerskom dijalogu za koji se očekuje da će trajati nekoliko mjeseci. Željela bih vas snažno potaknuti da odigrate aktivnu ulogu u ovom dijalogu. Često kažem da su dionici kohezijske politike njezina duša, a još više kada je riječ o izradi i pripremi programa. Vaše znanje i iskustvo mogu učiniti veliku razliku u narednom desetljeću.

U međuvremenu, željela bih vas pozvati i da nam se pridružite u našem nastojanju da potaknemo sudjelovanje građana na predstojećim izborima za EU. Brojni dužnosnici EU-a već izlaze na teren kako bi izravno surađivali s Europljanima, osobito u kontekstu dijaloga s građanima. Međutim, ti će se naponi zasigurno pokazati mnogo plodonosnijim uz vašu podršku jer ste u posebno dobrom položaju da našim kolegama Europljanima vlastitim riječima objasnite što Unija čini, nudi i ostvaruje za njih, u srcu najvećeg gospodarskog bloka na svijetu. Stoga udružimo snage! ■

Corina Crețu

Europska povjerenica za regionalnu politiku

Povjerenica Crețu o uspjesima kohezijske politike tijekom svog mandata

Povjerenica za regionalnu i urbanu politiku Corina Crețu završava svoj mandat i želi istaknuti neke od ključnih uspjeha kohezijske politike u regijama EU-a i gleda na buduće prilike kohezijske politike kojima će se uvesti značajne promjene kao središnji stup europskog projekta.

Junckerova Komisija posvećena je postignućima u mnogim područjima u posljednjih pet godina. Koja su tri glavna postignuća kohezijske politike na koja ste najviše ponosni?

Ponosna sam na brojna postignuća tijekom svog mandata povjerenice za regionalnu politiku. Financiranjem stotina tisuća projekata diljem Europe, kohezijska politika osigurava da svaka regija, grad ili selo mogu imati koristi od europskog projekta. Riječ je o snažnoj, izravnoj poveznici između EU-a i njegovih regija i gradova, što je ključno u vremenima u kojima populizam i euroskepticizam mogu biti primamljivim odgovorima za neke građane.

Radna skupina za bolju provedbu potpomogla je osam država članica (Bugarsku, Češku, Hrvatsku, Italiju, Mađarsku, Rumunjsku, Slovačku i Sloveniju) kako bi brzo i dobro iskoristile preostala sredstva iz kohezijske politike iz proračunskog razdoblja 2017. – 2013., a koja su inače mogla biti izgubljena i ne bi ispunila svoju svrhu, a to je rast i otvaranje radnih mjesta. Kasnije se Radna skupina

usredotočila na provedbu programâ iz proračunskog razdoblja 2014. – 2020., posebice pružanjem potpore administrativnim kapacitetima i učenjem iz lekcija iz prošlosti.

Skupina na visokoj razini za pojednostavljenje, koju smo osnovali za razdoblje između srpnja 2015. i studenoga 2017., pokazala je da se pravila mogu drastično pojednostavniti, a istodobno se mogu zadržati visoki standardi u pogledu čvrstog upravljanja sredstvima EU-a. Pridonijeli su i prijedlogu za bolju kohezijsku politiku u sljedećem proračunskom razdoblju EU-a koje počinje 2021. U okviru ishoda ove Skupine, Komisija je već predložila povoljnije postupanje za MSP-ove koji ulažu u istraživanje i inovacije, a zakonodavni prijedlog Komisije za razdoblje nakon 2020. kraći je za 50% od trenutnog zakonodavstva.

U inicijativama poput „catching up” i „Regije ugljena u tranziciji” istaknuta je potreba za prilagođenim pristupom industrijskoj tranziciji i gospodarskoj modernizaciji tako da sve regije mogu imati vlastiti u globaliziranom svijetu.

„Inicijativom catching up” pomažemo regijama s niskim prihodima da prevladavaju prepreke rastu u pogledu makroekonomskog okvira, strukturnih reformi, upravljanja i ulaganja, kao i u pogledu sredstava EU-a (fondovi ESI). Točnije, pomogli smo dvama vrstama regija: „regijama s malim rastom” – koje karakterizira sustavni nedostatak rasta u posljednjem desetljeću i više (uglavnom u južnoj Europi) i „regijama s niskim prihodima” – čiji BDP raste, ali su i dalje jako siromašne. U okviru ove inicijative imamo četiri pilot regije, dvije su u Poljskoj, a dvije u Rumunjskoj, što dovodi do značajnih strukturnih promjena u tim područjima. Druga se faza ove inicijative trenutno provodi u novim regijama i s novim temama, kao što su energetska učinkovitost u takozvanim „regijama ugljena u tranziciji” i industrijska tranzicija. Inicijativa je službeno pokrenuta početkom 2018. U dvama slovačkim regijama, s naglaskom na njihove specifične potrebe.

Inicijativom **regije ugljena u tranziciji** usmjereni smo na sedam država (Poljska, Njemačka, Češka, Rumunjska, Bugarska, Grčka i Španjolska) gdje je

ugljen još uvijek važan izvor energije i zapošljavanja, kako bismo im pružili potporu u prelasku na moderniju i čišću energetska učinkovitost. U sektoru ugljena trenutno je zaposleno otprilike 237 000 ljudi u sedam zemalja. Stručnjaci usko surađuju s regionalnim i nacionalnim tijelima koje zanima sudjelovanje u razvoju pragmatičnih rješenja u podupiranju strukturnog transformacijskog procesa uz fleksibilnost. Programi već uključuju potporu za, primjerice, MSP-ove, inovacije, prijelaz na niskougljično gospodarstvo, socijalnu uključenost te sveukupnu društvenu transformaciju i modernizaciju. Ukupna sredstva kohezijske politike dostupna za odgovarajuće regije procjenjuju se na otprilike 20 milijardi EUR za razdoblje 2014. – 2020. Primjerice, usuglasili smo se s češkim tijelima da ponovno dodijele 232 milijuna EUR regijama ugljena u tranziciji. Slično tome, kao nastavak nekoliko misija u Poljskoj, sada podupiremo šest glavnih projekata u Šleskoj s ukupno 100 milijuna EUR.

Općenito gledano, smatram da možemo biti iznimno zadovoljni s količinom i učinkovitošću europskih strukturnih investicijskih fondova. Prema

najnovijim informacijama dostupnima na Otvorenoj podatkovnoj platformi, 405 milijardi EUR uloženo je u stvarno gospodarstvo Europe iz ovih fondova EU-a do kraja rujna 2018. Činili su gotovo dvije trećine proračuna ESIF-a uloženog do polovice proračunskog razdoblja EU-a 2014. – 2020.

Voditi kohezijsku politiku znači usko surađivati, svaki dan, s dionicima na različitim razinama: nacionalnim, regionalnim i lokalnim. Kako ste radili s njima?

Zbog izravne poveznice koja se kohezijskom politikom uspostavlja s dionicima, imala sam priliku vidjeti učinak projekata financiranih sredstvima EU-a u državama članicama. Tijekom mog mandata bilo mi je važno raspraviti izazove i prilike s upravljačkim tijelima i izravnim krajnjim korisnicima. Posebno sam željela savjetovati se s dionicima o specifičnim pitanjima, poput rasprava s gradonačelnicima o imigraciji, industrijskoj tranziciji s regionalnim čelnicima itd. Željela sam i promicati odnose sa zemljama i regijama izvan EU-a kako bismo izgradili odnose i podijelili najbolje

prakse. U tom pogledu, smatram svoje službene posjete ekvadorskom Quito, za Svjetski urbani foruma Habitat III, i malezijskom Kuala Lumpuru i Kini izrazito zanimljivima i plodnima.

Kako se promijenio način na koji upravljamo kohezijskom politikom i komuniciramo o njoj i približavamo li se građanima?

Nažalost, trenutno smo svjedocima povećanja protueuropske i populističke potpore na kontinentu i izvan njega, kako je prikazano u nedavnoj studiji GU REGIO o glasanju protiv EU-a (vidjeti Geografija nezadovoljstva, stranica 28). Nejednakosti su zasigurno povezane s ovim fenomenom jer ljudi osjećaju da njihove institucije ne odgovaraju na odgovarajući način na potrebe i traže veća prava i veću dobrobit.

Corina Crețu susreće se s članovima tima projekta MASMEC Biomed (Italija) koji financira EU

Corina Crețu pozdravlja Huanga Qianga, zamjenika guvernera provincije Henan u središnjoj Kini

Corina Crețu s Emmanuelom Macronom tijekom posjeta francuskom Senatu u Parizu radi predstavljanja prijedloga za buduću kohezijsku politiku

Kohezijska politika ključna je u rješavanju ovog pitanja. Kao i što sami naziv sugeriira, u kohezijskoj politici riječ je o solidarnosti i prosperitetu za sve. Njome se osigurava da svaka regija, grad i selo imaju koristi od europskog projekta te da mogu stremiti višim životnim standardima zahvaljujući potpori iz kohezijske politike.

Nažalost, to ne mogu uvijek svi vidjeti. Primjerice, nova autocesta financirana sredstvima EU-a treba biti u korelaciji s novim radnim mjestima koja će se tamo otvoriti. Mnogi ljudi upravo ne vide neizravne učinke poput ovih.

Najbolji način rješavanja pitanja euroskepticizma jest pokazati građanima da im EU donosi puno koristi te da imamo

jako dobre priče koje želimo ispričati. Imamo nekoliko komunikacijskih aktivnosti čiji je cilj učiniti našu politiku vidljivijom među građanima: kampanje, uključujući one na društvenim medijima, projekti i događaji, kao što su Dijalozi s građanima.

Spomenula bih, primjerice, kampanju „EU u mojoj regiji” u kojoj su prošle godine zahvaljujući 2500 projekata iz 27 zemalja otvorena vrata za više od 450 000 posjetitelja kako bi se prikazali projekti financirani sredstvima EU-a.

Ujedno, projekt „Road Trip” inicijativa je s ciljem pružanja prilike mladim Europljanima da iz prve ruke iskuse što znači solidarnost EU-a i što čini na terenu.

Riječ je o projektnom putovanju diljem Europe gdje sudionici imaju ulogu ambasadora za razne projekte i inicijative koje je omogućio EU. U četiri mjeseca 2018. godine osam je putnika proputovalo više od 20 zemalja, uz posjete preko 50 projekata sufinanciranih sredstvima EU-a i napravljeno je više od 60 video priča pregledanih 22,8 milijuna puta.

Kako vidite Europu i kohezijsku politiku za 10 godina?

Kohezijska politika i dalje će biti, u suradnji s drugim instrumentima EU-a, najučinkovitija međusektorska mjera za rješavanje takvih izazova. U tom je pogledu Komisija predložila revidirani dizajn koji je građen oko nekoliko suštinskih načela.

Povjerenica Crețu susrela se s Carlosom Martinezom Minguezom, potpredsjednikom Vijeća europskih lokalnih i regionalnih jedinica tijekom 9. Svjetskog urbanog foruma u Kuala Lumpuru, Malezija

Corina Crețu (lijevo, naprijed), s Gabrijelom Žalac, hrvatskom ministricom regionalnog razvoja i fondova EU-a (pokrjaj nje) u posjetu naselju Rim u Hrvatskoj

Programi će biti fleksibilniji i prilagodljiviji preko lakšeg programskog izbornika, lakših modifikacija i sustavnog pregleda programâ u sredini razdoblja u 2025. Učinkovitost će biti osigurana usmjerenjem resursa na ključne prioritete EU-a (inovacije i klimu) uz manje i operativnije uvjete omogućivanja. Politika će postati više strateška jer će se bolje uskladiti s europskim semestrom.

Pojednostavljenjem će se, uz niz od otprilike 80 mjera, ubrzati učinkovito prihvaćanje provedbe i naglo smanjiti administrativno opterećenje na upravljačka tijela i krajnje korisnike. Točnije, očekuje se da će znatne koristi donijeti otkazivanje procedura za određivanje upravljačkih tijela, prošireno pribjegavanje pojednostavljenim opcijama

troškova, napuštanje većih projektnih procedura i naglo smanjenje provjera upravljanja.

Uz kontinuiranu političku podršku, kohezijsku politiku vidim kao središnji stup europskog projekta, u pogledu konkretnih poboljšanja života građana i u pogledu poticanja solidarnosti i osjećaja europskog identiteta.

Imate li zadnju poruku za čitatelje Panorame?

Moja je poruka jednostavna: hvala vam! Vaša posvećenost, mašta i uporan rad imaju izrazitu vrijednost i svakako su pridonijeli uspjehu naše politike. Stoga vam hvala što ste bili dijelom našeg tima i što ste omogućili ne samo veću

vidljivost mog rada, već je on bio i lakši i uživala sam u njemu u proteklih pet godina! Želim vam sve najbolje za budućnost! ■

Ravnopravnost spolova: kako gradovi mogu predvoditi

U novom izvješću programa URBACT EU-a navodi se kako gradska tijela mogu poduzeti jednostavne, praktične korake prema ravnopravnosti spolova prikupljanjem podataka, političkim mjerama i savjetovanjima – i poboljšati svakidašnjicu građanima diljem EU-a.

Bilo da se radi o rušenju štetnih stereotipova, promjeni načina na koji se proračuni dodjeljuju ili boljem podržavanju žena poduzetnica, postoje brojni načini kojima gradska tijela mogu predvoditi u borbi za ravnopravnost spolova. U novom je izvješću programa URBACT istaknut niz inovativnih praksi u gradovima diljem EU-a i predloženi su praktični načini kojima tijela mogu uvesti stvarnu promjenu u živote svojih građana.

URBACT je program Europske teritorijalne suradnje čiji je cilj poticati održivi, integrirani urbani razvoj u gradovima diljem Europe. Tim se programom nastoji omogućiti zajednički rad i razvoj integriranih rješenja za zajedničke urbane izazove, putem umrežavanja, dijeljenja iskustava i utvrđivanja dobrih praksi.

Primjerice, u Estoniji je u okviru mreže programa Interaktivni gradovi URBACT-a u gradu Tartuu omogućeno veće sudjelovanje građana u urbanom planiranju, s naglaskom na mobilizaciju mladih, u okviru kontinuiranog rada na digitalizaciji uprave. A u talijanskom je Napulju Druga prilika inicijativom udahnut novi život postojećoj, ali napuštenoj bivšoj vojnoj bolnici koja je postala popularan prostor zajednice s nizom funkcija.

U izvješću URBACT-a o gradovima ravnopravnih spolova nastoji se pokazati gradskim tijelima kako mogu provesti politike i inicijative u vezi s ravnopravnosti spolova kako bi se poboljšala svakidašnjica ljudi koji tamo žive. Autori se nadaju da će povećati svijest o rodno uvjetovanim nejednakostima na lokalnoj razini, pokazati kako utječu na građane te naglasiti kako gradovi mogu poduzeti mjere za rješavanje nastalih problemskih pitanja.

Postavljanje pravih pitanja

U izvješću o gradovima ravnopravnih spolova zagovara se da lokalna tijela uvedu pozitivne promjene putem prioritizacije i postavljanja u središte donošenje politika u pogledu ravnopravnosti spolova.

„*Nakon konzultacija sa ženama u gradskom vijeću, 25 novih ulica dobilo je imena po poznatim poljskim ženama. To je vrlo vidljivo dostignuće! Sada ljudi šetaju tim ulicama slaveći ženska dostignuća kroz povijest.*”

Marta Mazurek, pomoćnica gradonačelnika za jednako postupanje, Poznan

„Po svojoj je prirodi ravnopravnost spolova dugoročan cilj tako da ovo izvješće, iako nije iscrpno, prikazuje trenutačna problemska pitanja te dobru praksu i procjenu današnjeg konteksta”, rekla je Sally Kneeshaw, koautorica u izvješću.

„Umjesto da nudi spremna rješenja, izvješće je početna točka: poticaj za prava pitanja koja je potrebno postaviti kako bi se podržali svi gradski donositelji politika u poboljšanju pitanja ravnopravnosti spolova u Europi.”

U izvješću su naglašene inovativne inicijative koje se mogu jednostavno duplicirati i koje su već provedene u nekoliko europskih gradova.

Primjerice, u rumunjskom su gradu Râmnicu Sărat gradska tijela saznala da općinske sportske objekte neravnomjerno upotrebljavaju muškarci. Zahvaljujući nizu savjetovanja sa ženama, grad je mogao pokrenuti mjere koje nisu skupe, kao što je promjena načina oglašavanja tih usluga i pružanje termina samo za žene, kako bi objekti bili uključiviji i na taj bi ih način žene više upotrebljavale.

U međuvremenu je u talijanskoj Bologni potaknuta medijska kampanja te su se privlačile, obučavale i osnaživale mlade žene da djeluju kao ambasadorice u suzbijanju diskriminacije protiv zajednica Roma, Sintija i Camminantija. A kako bi štitilo od potencijalnog stereotipiziranja, općinsko vijeće Cascaisa u Portugalu omogućilo je osposobljavanje za svoje osoblje u odjelu za komunikacije o načinima izbjegavanja reproduciranja tradicionalnih, zastarjelih rodnih stereotipova u svojim digitalnim i tiskanim materijalima.

JASNIJI PREGLED PRIORITETA U UMEÅ

Prikupljanjem i proučavanjem podataka o obrascima prijevoza i zapošljavanja, grad Umeå u istočnoj Švedskoj pokazao je da nešto tako jednostavno, kao što je čišćenje snijega zimi, neproporcionalno pogađa žene. Podatci su pokazali da su žene u gradu najvjerojatnije prve osobe koje će se u jutarnjim satima koristiti cestama dok izlaze kako bi obavljale svoje uloge negovateljica, često na biciklima. Gradsko je vijeće stoga dalo nalog svom odjelu za autoceste da svaki dan prvo očisti snijeg s biciklističkih staza, umjesto cesta. Ceste se i dalje čiste, ali obraćanjem pozornosti na spol, grad je bolje odredio prioritete svojih usluga.

„Svaki put kad se pojavi novi projekt održivosti ili mobilnosti, integriramo razumijevanje kako će to utjecati na žene, muškarce, dječake i djevojčice u gradu: čiji ćemo problem time riješiti?”, kaže Linda Gustafsson, službenica za ravnopravnost spolova u gradu Umeå. „Morate razumjeti u kojem gradu živite i radite: kakvi ljudi ovdje žive, koje su njihove potrebe i želje, gdje rade, kako provode svoje slobodno vrijeme i koliko novca imaju. Morate razumjeti svoj grad kako bi ravnopravnost spolova u njemu uistinu funkcionirala. Nije svako rješenje relevantno za svaki grad, ali je pristup relevantan za sve gradove.”

Gradski čelnici potiču promjene

Iako čine više od polovine stanovništva, žene nisu dovoljno zastupljene na gotovo svakoj razini upravljanja u EU-u. One čine tek 28,6% članova regionalne skupštine i 36% članova općinskog vijeća, dok je tek 15% gradonačelnica. Žene su i dalje plaćene 16% manje od muškaraca, i dalje rade više neplaćenog posla i doživljavaju rodno uvjetovano nasilje. U izvješću je navedeno nekoliko načina kojima gradska tijela mogu uvesti promjenu (vidjeti infografiku u nastavku).

Radom s gradskim čelnicima, organiziranjem i sudjelovanjem na događajima EU-a te omogućivanjem razmjene stručnjaka, programom URBACT pretvoreno je postojeće znanje u jasne, provedive preporuke. U programu se naglašava iskustvo europskih predvodnika jer se njime potiče plan o ravnopravnosti spolova u bliskom partnerstvu s Vijećem europskih općina i regija.

„Iako smo daleko stigli u proteklih nekoliko desetljeća, još je uvijek potrebno puno toga napraviti kako bi se postigla ravnopravnost spolova za sve žene”, navodi u predgovoru izvješća Corina Crețu, europska povjerenica za regionalnu politiku. „Mi, europski donositelji odluka, imamo odgovornost za poticanjem pravednijih gradovima u kojima ljudi više nisu suočeni s rodno uvjetovanim nasiljem ili nepravdom.” ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://urbact.eu/>
communication@urbact.eu

URBACT gradovima omogućuje suradnju na razvoju novih i održivih rješenja za velike urbane izazove umrežavanjem, razmjenom znanja i izgradnjom kapaciteta za urbane praktičare. URBACT je program Europske teritorijalne suradnje kojim se njeguje održivi, integrirani urbani razvoj u gradovima diljem Europe. Financiraju ga Europski fond za regionalni razvoj te članice EU-a i partnerske države od 2002.

BEČ PREDNJAČI U UVOĐENJU RODNO OSVIJEŠTENE POLITIKE

Koristan obilazak Beča tijekom studijskog posjeta „gradovima ravnopravnih spolova”

Beč ima jedno od najdugovječnijih nasljeđa rodno osjetljivog planiranja u Europi, od otvaranja Ženskog ureda 1992. godine i uvođenja rodno osviještene politike – uvođenje rodne problematike kao međusektorskog pitanja – od 2005. godine. Danas u cijelom gradu postoje stručnjaci za pitanja spolova. Spol je integriran u njegove strategije i uzima se u obzir pri projektiranju svih javnih prostora grada. Rezultat je urbani krajolik koji koristi svima, bilo da se radi o parkovima, pločnicima ili socijalnim stanovima.

„Grad Beč vrlo je rano shvatio da postoji povezanost između kvalitete svakodnevnog života i fizičke strukture grada i da to izgleda sasvim drugačije ako ste žena ili muškarac”, kaže Eva Kail, stručnjakinja za projektiranje grada na temelju spola. Među projektima razvijenima imajući to na umu bio je poziv djevojkama da pomognu projektantima pri projektiranju općinskih parkova, kada je postalo jasno da se djevojčice odgovara od igranja u parkovima nakon 13. godine, dok su se dječaci tamo igrali puno duže. U arhitektonskom natječaju pozvane su i arhitektice da osmisle stambeni kompleks, fokusirajući se na olakšavanje svakodnevnog života obiteljima i pojedincima koji tamo žive, iz ženske perspektive.

Kao svjetski lideri u rodno osviještenoj politici, bečke su vlasti objavile niz vodiča za gradove koji žele slijediti njihov primjer, uključujući fokus na postizanje rodno osviještene politike u eri ograničenih resursa. Bečki dužnosnici vjeruju da je rodno osjetljivo planiranje zapravo učinkovito jer bolje usmjerava resurse.

„Mi, europski donositelji odluka, imamo odgovornost za poticanjem pravednijih gradovima u kojima ljudi više nisu suočeni s rodno uvjetovanim nasiljem ili nepravdom. „

Corina Crețu, Europska povjerenica za regionalnu politiku

JEDNAKOST U FOKUSU

Događaj Ravnopravnost spolova u gradovima organizirala je europska povjerenica Corina Crețu u Bruxellesu 7. ožujka, dan prije Međunarodnog dana žena. Održan je u obliku političkog okruglog stola za kojim su raspravljali gradonačelnici, zamjenici gradonačelnika i drugi izabrani predstavnici. Budući da su mnogi događaji o ravnopravnosti spolova organizirani na lokalnoj razini, ova se prilika iskoristila za povezivanje različitih događanja i za slanje dosljednih poruka i preporuka najvećoj mogućoj publici. Metafora „nošenja baklje” upotrijebljena je za ilustraciju ideje prijenosa rezultata jednog događanja na drugi.

Govornici su uključivali izvršnog direktora UN-Habitata Maimunaha Mohda Sharifa i gradonačelnika grada Galdakao u Španjolskoj Ibona Uribea. On je već sudjelovao na događajima koje su organizirali Odbor regija i Vijeće europskih lokalnih i regionalnih jedinica na ovu temu te je bio prvi

„nosač baklje” prosljediivši je povjerenstvu za sastanak gradonačelnika Eurocities na kojem se također raspravljalo o osnaživanju žena (20. i 21. ožujka).

Događaj 7. ožujka uključivao je kratku prezentaciju izvješća URBACT-a i ključnih poruka iz alata za praćenje regionalne ravnopravnosti spolova koje su razvili GU JRC i GU REGIO. Također je ukratko predstavljen pojačivač rodne ravnopravnosti UN-Habitata. Nakon toga uslijedila je rasprava o poticanju ravnopravnosti spolova u gradovima kroz tri glavne teme: zastupanje i sudjelovanje, planiranje i javni prostor te integracija migranata. Mišljenja sudionika o lokalnim iskustvima i najboljim praksama dovela su do plodonosnog razgovora o načinu na koji se boriti s izazovima i riješiti preostale jazove koji ponekad nisu tako očiti.

Povjerenica Crețu zaključila je da je događaj vrlo inspirativan i njime je posvećana potrebna pozornost dugoročnoj borbi za postizanje ravnopravnosti spolova.

Sudionici okruglog stola u „Ravnopravnost spolova u gradovima” održanog 7. ožujka 2019.

Financijski instrumenti pametnija upotreba resursa EU-a

Johnathan Denness, novi voditelj Odjela za financijske instrumente i odnose s međunarodnim financijskim institucijama u Glavnoj upravi Komisije za regionalnu i urbanu politiku govori za časopis *Panorama* o važnosti financijskih instrumenata u nadopunjavanju tradicionalne potpore financiranju.

Zašto financijski instrumenti i zašto ih upotrebljavati u vašoj državi članici / regiji?

Planira se da će resursi kohezijske politike u programskom razdoblju 2021. – 2027. biti oskudniji. Istovremeno smo u Europi suočeni s važnim izazovima. Moramo nastaviti poticati gospodarski rast i stvarati radna mjesta. Moramo učiniti više toga s manje sredstava, a to se može postići s pomoću financijskih instrumenata.

Službe Komisije posvećene su tome da takvu pametniju upotrebu resursa EU-a putem financijskih instrumenata učine učinkovitijom i održivijom alternativom koja će nadopuniti tradicionalnu podršku utemeljenu na bespovratnim sredstvima. Trebalo bi naglasiti da financijski instrumenti nisu sami po sebi cilj, nego mehanizam ostvarivanja politike. Financijski instrumenti pomažu potaknuti ulaganja na terenu u aktivnosti koje ostvaruju prihode i uštede, maksimizirajući pritom privatno ulaganje s minimalnom javnom potporom kako bi se ostvarili ciljevi gospodarske, društvene i teritorijalne kohezije iz kohezijske politike.

Osim očiglednih prednosti iskorištavanja dodatnih resursa i dugoročnog cikliranja fondova, otplativa priroda financijskih instrumenata nudi poticaje za bolje rezultate, uključujući bolju financijsku disciplinu na razini podržanih projekata. I na kraju, ali ne i najmanje važno, vraćanja iznosa iz tih ulaganja postaju resursi na raspolaganje nacionalnim tijelima koji se potom mogu ponovno uložiti u druge projekte.

Koji je status provedbe u sklopu EFRR-a i KF-a?

Ukupan programski iznos dodijeljen financijskim instrumentima iznosi 25 milijardi EUR (Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond i nacionalno sufinanciranje). To predstavlja gotovo 7% od ukupne dodjele. Međutim, postoje znatne razlike među državama članicama poput Poljske, Švedske, Nizozemske, Mađarske, Portugala, Španjolske, Latvije i Litve, koje dodjeljuju razmjerno visok udio kohezijskih fondova financijskim instrumentima; samo tri države članice nisu planirale uspostaviti financijske instrumente.

Većina financijskih instrumenata već je uspostavljena i započela je potpora resursima EFRR-a i KF-a kroz financijske proizvode poput zajmova, jamstava i kapitala kojima se daje potpora projektima na terenu. Gotovo 18 milijardi EUR iz EFRR-a i KF-a ulaže se putem financijskih instrumenata, što već nadmašuje 11,3 milijardi EUR isplaćenih krajnjim primateljima putem takvih instrumenata u razdoblju 2007. – 2013.

Kako ćemo postići tu bolju budućnost? Kakvu podršku nudi Komisija?

Nastavljamo pružati podršku razvoju i provedbi financijskih instrumenata koji se financiraju putem programa kohezijske politike u svim državama članicama. Na raspolaganju smo državama članicama kako bi odgovorili na njihova pitanja, pomogli pri provedbi, posjetili ih i pružili im podršku putem platforme za tehničku pomoć *fi-compass*.

Također potičemo uzajamnu razmjenu iskustava među državama članicama. Alat TAIEX-REGIO PEER 2 PEER namijenjen je razmjeni stručnih znanja među tijelima koja upravljaju sredstvima

u sklopu EFRR-a i KF-a. Njime se javnim službenicima uključenima u upravljanje tim fondovima pomaže da razmjenjuju znanje, dobru praksu i praktična rješenja konkretnih problema, na taj način poboljšavajući njihov administrativni kapacitet i osiguravajući bolje rezultate ulaganja EU-a. Primjerice, u suradnji s malteškim upravljačkim tijelom organizirana je radionica više zemalja o financijskom instrumentu na razini EU-a „Inicijativa za male i srednje poduzetnike” s ciljem okupljanja država članica suočenih sa sličnim izazovima povezanim s provedbom.

Što se tiče budućnosti, Komisija je u svibnju 2018. usvojila prijedlog Uredbe o zajedničkim odredbama koja se odnosi na programsko razdoblje 2021. – 2027. Trenutačno su u tijeku međuinstitucionalni pregovori i postignut je dobar napredak u pripremama za razdoblje nakon 2020. Predloženom Uredbom uvodi se nekoliko mjera za pojednostavljenje kako bi se potaknulo bolje iskorištavanje financijskih instrumenata kroz pojednostavljenje i ažuriranje odredbi s ciljem osiguranja bolje i jednostavnije provedbe te bržeg uspostavljanja. Neke su od glavnih novosti, primjerice, bolje prilike s obzirom na kombinaciju financijskih instrumenata i bespovratnih sredstava, više fleksibilnosti u provođenju *ex ante* procjena, kao i pojednostavljena pravila prihvatljivosti i izvješćivanja. Također će postojati mogućnost da države članice izdvoje doprinos za program InvestEU.

Koja je svrha platforme fi-compass i kako ona pomaže?

Europska komisija u partnerstvu s Europskom investicijskom bankom uspostavila je platformu *fi-compass* da bi ponudila savjetodavne usluge o financijskim instrumentima u sklopu Europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF). Platforma *fi-compass* osmišljena je kako bi se njome pomoglo ESIF-u, upravljač-

kim tijelima i ostalim praktičarima na način da im se pruže praktično znanje i alati za učenje, uključujući osobne tečajeve i ostala događanja s izvrsnim prilikama za umrežavanje.

Godinu 2019. započeli smo organizacijom ciljanog događanja o financijskim instrumentima kojima se podržava energetska učinkovitost i energija iz obnovljivih izvora za skupinu upravljačkih tijela objedinjenih u sklopu projekta FIRECE. Cilj je poboljšati mogućnosti javnog sektora i povezanih subjekata za planiranje teritorijalnih strategija zasnovanih na niskim razinama ugljika kako bi se postigli regionalni ciljevi vezani uz uštedu definirani u EU-u i nacionalnim zakonodavstvom. Događanju je prisustvovalo više od 50 predstavnika upravljačkih tijela, nacionalnih javnih banaka i ostalih zainteresiranih dionika.

Osim toga, svake godine organiziramo naše glavno događanje „Fi Campus”, pri čemu sudionici mogu izraditi svoje individualne kurikule, birajući među programima koji se odvijaju istovremeno one koje odgovaraju njihovim posebnim interesima, poput studija slučaja, radionica, panel diskusija i edukacija koje se odnose na pojedini fond. Nadalje, to je jedinstvena prilika za sudionike i pozvane stručnjake da se umrežavaju i razmjenjuju iskustva. Fi Campus 2018., na kojem se raspravljalo o mogućnostima koje se nude za financijske instrumente u skladu s Uredbom Omnibus, održan je u Bruxellesu prošlog prosinca. Sudjelovalo je više od 360 dionika iz svih zemalja EU-a.

Možete li podijeliti s nama neke priče o uspjehu? Kako radi podrška za fi-compass?

Kao prvi dio oblika tehničke pomoći za *fi-compass*, višeregijskom se pomoći financiraju projekti usmjereni na moguću upotrebu financijskih instrumenata u prioritetnim područjima ulaganja.

U okviru projekta „Obnovljiva ulaganja u gradove” utvrđene su zajedničke potrebe financiranja gradova, čime su identificirani sektori u kojima se financijskim instrumentima mogu podržati projekti u skladu s prioritetima gradske politike.

Jedna studija slučaja o projektu usmjerena je na „Energiefonds Den Haag”, gradski fond uspostavljen 2013. U Haagu u sklopu inicijative JESSICA s ciljem sufinanciranja energetske projekata integriranih u održive planove urbanog razvoja putem zajmova, jamstava i vlasničkih ulaganja. Financira se iz nacionalnih i europskih izvora financiranja, a njegova trenutačna ukupna vrijednost iznosi 18,4 milijuna EUR. Jedan od čimbenika uspjeha bila je odluka da se fond u početku pokrene u vidu pilot projekta s ograničenom vrijednošću. Ostali gradski fondovi mogu se nadovezati na to iskustvo tako što će započeti djelovanje u malim razmjerima i testirati pojedine strategije ulaganja uz umjerene financijske obveze.

Projekt „Obnovljiva ulaganja u gradove” također je rezultirao fleksibilnim modelom Gradskog fonda koji može biti prilagođen specifičnim potrebama gradova diljem EU-a s ciljem potpore urbanom razvoju (bit će objavljen u sljedećem izdanju *Panorame*). ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://europa.eu/lvK73RD>
<https://www.fi-compass.eu/>

Sjeverozapadna Rumunjska: usmjerena na održiv regionalni razvoj

Sjeverozapadni dio Rumunjske geografski je i strateški smješten u Europi, proaktivno uključen u industrije budućnosti, dok je istovremeno čvrsto povezan sa svojom poviješću i prirodom.

Sjeverozapadna Rumunjska jedna je od osam rumunjskih razvojnih regija, a sastoji se od šest županija: Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare i Sălaj. Smještena je na strateškom položaju na granici s Mađarskom i Ukrajinom, a susjedne su joj regije središnja, zapadna i sjeveroistočna Rumunjska.

Regija se prostire na području od 34 159 četvornih kilometara, što je 14,32% ukupne površine države, i ima 2 730 132 stanovnika. Regiju presijeca pet europskih cesta, u njoj se trenutno gradi autocesta, a može se pohvaliti i trima međunarodnim zračnim lukama. U tom pretežno ruralnom i raznolikom području istovremeno postoje dinamični gradovi, dobro poznata sveučilišta i poslovna infrastruktura te ljupka sela, prekrasni krajolici i impresivne povijesne zgrade.

Atrakcije diljem zemlje

Sjeverozapadna Rumunjska među živopisnijim je regijama u zemlji, zahvaljujući značajkama poput planinskog lanca Apuseni i posebne kulturne i narodne baštine tog jedinstvenog etnografskog područja. To je multietnička regija u kojoj Rumunji, Mađari, Nijemci, Armenci, Romi i ostale skupine žive jedni uz druge.

Najveći gradovi u regiji su Cluj-Napoca – drugi najveći grad u Rumunjskoj (prema popisu iz 2011.) – Baia-Mare, Oradea, Zalău, Satu Mare i Bistrița. Smatra ih se i regionalnim centrima gospodarskog razvoja i gradovima s posebnom kulturnom i povijesnom baštinom. U regiji postoje tri metropolitanska područja: Cluj-Napoca, Oradea i Baia Mare.

Što se tiče gospodarstva regije, sjeverozapadna regija četvrta je u Rumunjskoj kada je riječ o BDP-u, a peta po izvozu te želi postati jednom od regija s najdinamičnijim razvojem u središnjoj i istočnoj Europi. Uz razvijeno gospodarstvo utemeljeno na usluga i industriji, može se pohvaliti visokom specijalizacijom za

< Gradska vijećnica u Oradei jedna je od mnogih prekrasnih građevina u tom povijesnom rumunjskom gradu

električne strojeve i opremu te širokom paletom izvoznih proizvoda, uključujući masnoće i ulja, drvo i proizvode od drva, obuću i pokrivala za glavu, namještaj, optičku, fotografsku, kinematografsku opremu te medicinske i kirurške instrumente i uređaje. U toj je regiji također najveća koncentracija IT kompanija izvan glavnog grada Bukurešta.

Rumunjska ima jedan od najvećih poljoprivrednih sektora u Europi. Sjeverozapadna regija šesta je u državi po obrađenim površinama te osigurava radna mjesta u poljoprivredi za više od 340 000 ljudi koji uzgajaju niz usjeva uključujući žitarice, korjenasto povrće, jagode, gljive, jabuke, breskve, nektarine i orašaste plodove. Ribogojilišta u regiji kapitaliziraju značajan udio (više od 25 %) u ukupnoj vrijednosti proizvodnje ribe u zemlji. Na četvrtom je mjestu šumarstvo, iako je u tom sektoru diljem zemlje zabilježena niska produktivnost zbog zastarjele opreme i loše cestovne infrastrukture.

Turizam je još jedna od značajnih industrija u regiji, pri čemu kulturni, zdravstveni, ruralni i ekoturizam maksimalno iskorištavaju zaštićena planinska područja regije te prirodnu i kulturnu baštinu.

Iako se broj ljudi koji postižu visoku stručnu spremu i upisuju na sveučilišta smanjio (2014.), regija još uvijek broji najviše istraživačkih, razvojnih i inovacijskih jedinica nakon Bukurešta. Od gotovo 3 500 zaposlenih u istraživanju i razvoju (2014.), gotovo polovica su bile žene, što je daleko iznad prosjeka EU-a. ■

SAZNAJTE VIŠE

<http://www.nord-vest.ro/>

REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA I RAZVOJNO VIJEĆE SJEVEROZAPADNE REGIJE

Razvojna agencija sjeverozapadne regije (RDA) neovisna je regionalna organizacija uspostavljena kao javno tijelo s korporativnim statusom koje djeluje u područjima povezanim s regionalnim razvojem. Agencija ima svoje vlastite vrijednosti i izjavu o misiji koje rukovode njezinim aktivnostima. Njezini glavni ciljevi uključuju smanjenje regionalnih razlika, podržavanje održivog i gospodarskog razvoja regije te poboljšanje unutarnje, međuregionalne, europske i međunarodne suradnje.

Glavne ovlasti RDA uključuju osmišljavanje regionalnih razvojnih planova i strategija. Tijekom vremena, zajedno s odborima za regionalno planiranje, izradila je nacрте strateških regionalnih razvojnih planova za razdoblja 2000. – 2002., 2004. – 2006., 2007. – 2013. i 2014. – 2020. PPR.

U vezi s regionalnim programima, RDA je bila provedbeno tijelo za pretpristupne fondove za programe gospodarske i socijalne kohezije PHARE te vladine programe od 1999. do 2006.

Od 2007. do 2013. Agencija je djelovala kao posrednik za Regionalni operativni program ROP-REGIO koji se sufinancirao iz strukturnih fondova; upravljačko tijelo za ROP 2007. – 2013. bilo je Ministarstvo regionalnog razvoja i javne uprave (MRDPA).

U razdoblju 2014. – 2020. RDA je posrednik za ROP-REGIO 2014. – 2020. koji se sufinancira iz strukturnih fondova; upravljačko tijelo za ROP 2014. – 2020. je MRDPA.

Regionalno razvojno vijeće (RDC) je tijelo koje donosi odluke na regionalnoj razini i dragovoljno partnerstvo lokalnih zajednica u šest županija od kojih se sastoji ta regija.

Ulaganje u socijalnu koheziju

Novinari časopisa *Panorama* pitali su Marcela Bološa, glavnog direktora Razvojne agencije sjeverozapadne regije, kakvi su njegovi stavovi o utjecaju koji kohezijska politika, ulaganja EU-a i regionalno financiranje imaju – i koji će i dalje imati – na njegovu regiju.

Kako potpora ESIF-a mijenja kvalitetu života u vašim gradovima i regiji? Molimo dajte nam neke primjere priča o uspjehu.

Sa strateškim položajem u Europi i Rumunjskoj, sjeverozapadna regija aktivno je uključena u industrije budućnosti, dok je istovremeno čvrsto ukorijenjena u povijesti. Dinamični gradovi, poznata sveučilišta te infrastruktura za posao i odmor postoje istovremeno s pitoresknim selima, veličanstvenim krajolicima i impresivnim spomenicima. Glavni cilj regije za razdoblje 2014. – 2020. je razviti regionalno gospodarstvo putem višedimenzionalnog i integriranog razvoja kako bi se smanjile unutarnje i međuregionalne razlike i poboljšao životni standard u regiji.

Putem operativnog programa Europskog fonda za regionalni razvoj tijekom trenutnog financijskog razdoblja 2014. – 2020. U središtu zanimanja nekoliko je područja u kojima je financiranje nužno da bi se poboljšala kvaliteta života stanovnika šest županija u sjeverozapadnoj regiji: Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare i Sălaj.

U razdoblju od 2014. do veljače 2019. projekti financirani bespovratnim sredstvima pokrenuti su na sljedećim područjima u kojima se trenutno provode: i) Promicanje prijenosa tehnologije; ii) Poboljšanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća; iii) Smanjenje emisije ugljika; iv) Podržavanje održivog urbanog razvoja; v) Održivo očuvanje i upotreba kulturne baštine;

vi) Poboljšanje cestovne infrastrukture od regionalnog značaja; vii) Razvoj održivog turizma; viii) Razvoj zdravstvene i socijalne infrastrukture; ix) Unaprjeđenje obrazovne infrastrukture; i x) Podržavanje regeneracije malih i srednjih velikih gradova.

Među projektima koji su uspješno provedeni u sklopu regionalnog operativnog programa 2007. – 2013. posebno bih htio izdvojiti: „Razvoj odmorišnog turizma stvaranjem termalnog wellnes resorta Nymphaea u Oradei”, „Restauracija povijesnog spomenika Simionu Bărnuțiu i kockarnice u Cluj-Napoci” i „Stvaranje njemačkoga centra u Bistriți kroz obnovu povijesne Srebrnarove kuće”.

Što je pridonijelo uspješnoj provedbi ulaganja EU-a na terenu?

Suradnja među lokalnim institucijama (županijskih vijeća, gradskih vijeća), regionalnim institucijama poput Razvojne agencije sjeverozapadne regije (RDA), nacionalnim institucijama (upravljačkih tijela) i europskim institucijama (Komisije i Parlamenta) vrlo je važna.

Slično tome, usredotočili smo se na razumijevanje potreba potencijalnih i postojećih korisnika na način da im

< Rijeka Crişul Repede vijuga središtem Oradee

pomažemo da predlože i provedu održive projekte koji će pridonijeti ispunjenju glavnog cilja regije, a to je smanjenje unutarnjih i međuregionalnih razlika i poboljšanje životnog standarda.

Nadalje, stvaranje izravnih poveznica između lokalnih i regionalnih institucija te privatnog sektora i poslovnih aktera bilo je ključno. U tu svrhu RDA stavlja na raspolaganje dvije IT platforme za korisnike i partnere.

Platforma za praćenje GU REGIO (<https://regio.nord-vest.ro>) u stvarnom vremenu donosi informacije o provedbenoj fazi projekata koji se smatraju prioritetnima za razvoj regije.

Naposljetku, platforma za regionalna ulaganja „INNO – Rethinking Business Networks” (vidi 20. stranicu) (<https://www.inno.ro>) donosi rješenja neposrednih problema poput pristupa izvorima financiranja, pronalaženja poslovnih partnera, prijenosa tehnologije, zapošljavanja i osposobljavanja.

Na temelju vašeg iskustva i vizije, koje su glavne poruke za kohezijsku politiku za razdoblje 2021. – 2027. blisku područjima/regijama sa zemljopisnim specifičnostima?

Vjerujem da će modernizacija kohezijske politike koju je Europska komisija već predložila donijeti brojne koristi i sjeverozapadnoj regiji Rumunjske. S veseljem smo već dočekali smanjenje birokracije, pojednostavljenje podnošenja zahtjeva za plaćanje i uvođenje jedinstvenog regulatornog okvira za sredstva dostupna regijama.

S obzirom na vaše iskustvo s provedbom regionalnih ulaganja što mislite koji su čimbenici važni za bolju podršku potencijalu i resursima regija sa zemljopisnim specifičnostima?

Mislim da važni čimbenici koji značajno pridonose podržavanju i iskorištavanju posebnog potencijala regija sa zemljopisnim specifičnostima uključuju to da lokalne, regionalne i nacionalne administrativne institucije u tim područjima razumiju prednosti koje imaju i to kako ih mogu iskoristiti putem pristupa bespovratnim sredstvima, privlačenja ulaganja i promicanja turizma.

Istovremeno bi se vrlo bliska prekogranična suradnja trebala proširiti na ostale regije u blizini pograničnih regija u slučajevima kada područja sa zemljopisnim specifičnostima obuhvaćaju regije iz nekoliko država članica EU-a.

Konačno, trebao bi postojati lokalni pristup razvoju dotičnih regija koji bi bio komplementaran s razvojem susjednih regija, a time i pridonio ostvarivanju regionalne kohezije kojoj svi težimo. ■

NASTAVLJAMO RADITI DALJE

Prema mišljenju **Emila Boca**, gradonačelnika Cluj-Napoca, put prema blagostanju svih europskih građana i konsolidaciji Europske unije vodi preko kohezijske politike. Kohezijska politika mora se smatrati prioritetnom politikom o kojoj ovisi sudbina EU-a.

U Cluj-Napoci većina se važnih projekata koji su nam omogućili da provedemo i dostignemo strateške ciljeve bolje kvalitete života za naše stanovnike financirala putem programa kohezijske politike. U razdoblju 2021. – 2027. novi instrument suradnje – Europska urbana inicijativa „među gradovima” – ima potencijal omogućiti pristup financiranju za naše projekte za inovacije i urbanu mobilnost kako bismo mogli nastaviti s poslom koji smo do sada odradili.

Vrlo je važno da se kohezijska politika nastavi i pojača u budućnosti, budući da izravno utječe na život svih u EU-u. Ciljevima bi se također mogli smatrati pojednostavljenje procesa i zadržavanje modela „n+3” za sljedeći financijski postupak.

Sjeverozapadna Rumunjska

Regija, odnosno udruženje šest županija koje se prostire na području od 34 160 km², vodi se načelima održivog razvoja, poštivanja tradicije i povijesne, prirodne i izgrađene baštine te iskorištavanja svoje etničke, kulturne i religijske raznolikosti.

STANOVNIŠTVO: 2,7 milijuna, što čini otprilike 13 % ukupnog stanovništva zemlje. Rumunji čine gotovo 75 % te brojke, a slijede ih Mađari, Romi, Ukrajinici i Nijemci.

TRŽIŠTE RADA: 2015. godine stopa zaposlenosti na nacionalnoj razini iznosila je 42,33 %, a na regionalnoj 45,88 %. Od toga je 28,16 % bilo zaposleno u poljoprivredi, 23,04 % u industriji, 13,02 % u trgovini, a 6,48 % u građevini.

GOSPODARSTVO: 2014. godine BDP po stanovniku iskazano u paritetu kupovne moći iznosio je 13 100 PPS po stanovniku, što je 48 % prosjeka EU-a i četvrto mjesto u Rumunjskoj. Međunarodna izvozna trgovina po sektoru kretala se od strojeva i mehaničkih uređaja, električne opreme, snimača zvuka i slike s 34 % ukupnog izvoza regije, preko različitih artikala i namještaja, običnih kovina, tekstila i odjeće do predmeta od plastike i gume sa 6 %. Regija je ostvarila konkurentsku prednost u proizvodima poput masnoća i ulja, drva, tekstila, obuće, električnih strojeva i opreme te namještaja.

VISOKO OBRAZOVANJE, ISTRAŽIVANJE I INOVACIJE: samo 3,49 % populacije ima iskustvo s visokim obrazovanjem. Godine 2014. broj studenata (na osam akreditiranih javnih visokoškolskih institucija / sveučilišta u regiji) pao je za 9,26 % na 90 418, u usporedbi s padom od 7,56 % na nacionalnoj razini (2005. – 2014.). Međutim, regija je na drugom mjestu po broju jedinica za istraživanje i razvoj u Rumunjskoj te na nju otpada 9 % nacionalnih izdataka za sektor istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija u 2013.

Udio inovativnih poduzeća značajno je opao s 27 % od ukupnog broja poduzeća u razdoblju 2004. – 2010. na samo 12 % 2012. pri čemu se regija našla na posljednjem mjestu na nacionalnoj razini.

Godine 2014. U istraživanju i razvoju bilo je zaposleno 3 485 ljudi, od čega su 2 280 bili istraživači. Gotovo polovica ukupnog broja zaposlenih u istraživanju i razvoju su žene (48,6 %), što je mnogo više od prosjeka EU-a (35 %).

U regiji je 26 MSP-ova na 1 000 stanovnika, u usporedbi s 23 u Rumunjskoj i 44 u EU-28. Potporne strukture uključuju 15 akreditiranih industrijskih parkova u kojima je smješteno 178 poduzeća koja zapošljavaju 10 000 ljudi. Tu je i tehnološki park – Liberty Park, privatna inicijativa kojoj je cilj olakšati povezivanje i komunikaciju među poduzećima u povezanim područjima. Park Tetapolis zasniva se na partnerstvu lokalnih vlasti i sveučilišta u Cluj-Napoci, a Hanna Instruments je privatni znanstveni park u vlasništvu multinacionalne kompanije koja razvija laboratorijsku opremu i analitičke instrumente. Regija je također dom triju poslovnih inkubatora i četiri velika logistička parka te podržava inicijative klastera u aktivnostima i projektima vezanima uz vodu, ITC, namještaj, energiju, poljoprivredu i kozmetiku.

OSTALI KLJUČNI SEKTORI: više od 340 000 radnika u regiji zaposleno je u poljoprivredi kojom dominiraju žitarice, korjenasto povrće, jagode, gljive te voće i orašasti plodovi. Udio ribogojilišta regije u ukupnoj vrijednosti rumunjske proizvodnje proizvoda od ribe iznosi 25 %, a šumarstvo je četvrto u državi. Turizam je važna atrakcija u regiji, pri čemu posjetitelji dolaze vidjeti niz muzeja, dvoraca, tvrđava i religijskih lokacija, kao i urbanu arhitekturu. Još jedna velika atrakcija je i zdravstveni turizam s 14 certificiranih odmorišta, zdravstvenih centara i termi, dok seoski turizam cvate zbog rasprostranjenih područja zaštićene prirode u planinama Maramuresului, Apuseni i Rodnei.

TVRĐAVA ORADEA UNAPRIJEĐENA JE U EUROPSKI TURISTIČKI KOMPLEKS

Cilj revitalizacije tvrđave Oradea u županiji Bihor bio je vratiti taj važan spomenik – i njegovu 1 000 godina dugu povijest – na nacionalne, regionalne i međunarodne turističke karte. Zahvaljujući sredstvima u iznosu od otprilike 36 780 329 RON (oko 7 725 158 EUR), uključujući 23 197 387 RON (4 871 953 EUR) iz EFRR-a, Tvrđava je postala reprezentativan regionalni centar za kulturnu baštinu i turizam. U njoj su sada smješteni uredi lokalnih tijela javne vlasti, lokalnih i kulturnih institucija i nevladinih organizacija koje su sve korisnici projekta, zajedno sa stanovnicima i posjetiteljima Oradee.

Nadalje, projekt obnove privukao je dodatne izvore prihoda na regionalnoj i lokalnoj razini i stvorio nova radna mjesta u područjima kulture, turizma i povezanim gospodarskim sektorima. Na kraju projekta 2015. bilo je stvoreno ili zadržano 199 radnih mjesta i postavljeno 19 lokacija kulturnog turizma. Do 2018. broj turista koji su posjetili tu lokaciju porastao je za 300%, što je privuklo dodatne izvore prihoda na regionalnoj i lokalnoj razini i stvorilo nova radna mjesta u kulturi i turizmu te povezanim gospodarskim sektorima.

PRILAGOĐAVANJE SVRSI: WELLNESS SPA KOMPLEKS „NYMPHAEA” U ORADEI

Osjećaj blagostanja proširio se daleko izvan grada Oradee u okrugu Bihor kada je projekt Nymphaea završio 2016. Osim što se pokazao kao izvrsna atrakcija zalokalnu zajednicu, posjetitelji i poslovni ljudi iz drugih krajeva uživali su u blagodatima najvećeg vodenog parka u ovoj regiji Europe.

Za one koji traže adrenalin ili mirnu, opuštajuću i iscjeljujuću okolinu, ili oboje, vodeni park Nymphaea koristio se najnovijom tehnologijom na površini od sedam hektara kako bi stvorio fascinantniji svijet pun zabave i vode. Atrakcije uključuju 10 tobogana, 15 bazena za plivanje i opuštanje, igrališta za djecu, šest sauna, salone za masažu, tursku kupelj, sportske terene i restoran.

S proračunom od 88 342 934 RON (18 555 966 EUR), uključujući 32 343 888 RON (6 793 663 EUR) iz EFRR-a, projekt je povećao prosječan broj turista u kompleksu Nymphaea za 100% i stvorio 50 novih radnih mjesta u kompleksu.

www.aquapark-nymphaea.ro/

INNO.RO – REVIZIJA POSLOVNIH MREŽA

Cilj internetske platforme koju je razvio Odjel za regionalna ulaganja i inovativne financijske instrumente Razvojne agencije sjeverozapadne regije RDA stvaranje je dinamičnog internetskog ekosustava koji može identificirati i stvoriti razvojne mogućnosti za svoje članove.

Zrelo i konkurentno poslovno okruženje zahtijeva digitalne komunikacijske čvorove putem kojih se informacije i resursi mogu brzo i jednostavno dijeliti. U tu svrhu, formiranje zajednice stručnjaka putem internetske platforme te pružanje alata i rješenja prilagođenih trenutačnim tehnologijama prirodan je odgovor na postojeće potrebe tržišta.

Platforma je rezultat potrebe za internetskim ekosustavom koji bi dionicima u visokoučinkovitom i inovativnom poslovnom okruženju, početnicima, istraživačima, lokalnim vlastima, velikim tvrtkama, bankama i programerima omogućio brz i učinkovit kontakt.

INNO je naše regionalno rješenje za suočavanje s globalnim izazovom: kako možemo upotrebljavati najnovija poslovna rješenja za iskorištavanje potencijala kapitala i ljudskih resursa u konkurentnom okruženju? Pretvara poslovno okruženje u poslovnu zajednicu. Dinamički digitalni čvor i mrežni čvor kombiniraju poduzetnička, ekonomska, akademska i administrativna rješenja za 21. stoljeće. Svaki modul nudi specifične alate i rješenja koja će već danas zadovoljiti potrebe tržišta budućnosti. Postoji šest različitih modula, raznovrsni resursi i niz tipova profila, a svi su dostupni korisnicima svih profila. Postoje smjernice za pristup izvorima financiranja, pronalaženje odgovarajućih poslovnih partnera, zapošljavanje i osposobljavanje, učinkovit prijenos tehnologije, ubrzane inovacije i još mnogo toga.

Paralelno s platformom razvili smo i mobilnu aplikaciju INNO (dostupnu u trgovinama App Store i Google Play) putem koje ćemo u početku korisnicima slati vijesti u područjima koje pokriva INNO.RO i obavijesti s platforme. Aplikaciju ćemo kontinuirano razvijati, a buduće će verzije korisnicima omogućiti upravljanje svim aktivnostima na platformi.

Trenutačni model samo je prvi korak prema razvoju potrebnog internetskog ekosustava. Potiču se preporuke ili prijedlozi korisnika za poboljšanja. Pozivamo vas da kreirate račun, koristite se platformom i šaljete nam povratne informacije!

www.inno.ro

SAMOPOSLUŽNE STANICE ZA NAJAM BIKIKALA OTVARAJU SE U CLUJU

U županiji Cluj, općina Cluj-Napoca i zajednice Florești i Apahida udružile su snage kako bi razvile koherentnu mrežu putova i ruta koje pokrivaju oko 52 kilometra. Pokrenuta je kampanja promicanja bicikla diljem gradskog područja s ciljem pružanja potpore projektu. Ukupni proračun od 14 422 085 RON (3 031 224 EUR), uključujući 8 926 309 RON (1 876 114 EUR) iz EFRR-a, upotrijebljen je za stvaranje 10,81 kilometara novih biciklističkih staza i 50 samoposlužnih stanica za najam bicikala. Nadalje, projektni tim izradio je i distribuirao 30 000 brošura i jedan promotivni film.

Korisnici inicijative stanovnici su gradskog područja, biciklistička zajednica, studenti i druge skupine koje žive u privremenom smještaju te poslovna zajednica. Kao rezultat toga, 6 000 korisnika prijavilo se u program u samo godinu dana.

www.primariaclujnapoca.ro; www.clujbike.eu

SREDIŠNJI PARK „ZELENI” KVALITETU GRADSKOG ŽIVOTA U BAIA MAREU

U županiji Maramureş County stanovnici općine Baia Mare i susjednih okruga glavni su korisnici novog središnjeg javnog parka regije razvijenog ponovnom upotrebom, preoblikovanjem i povećanjem prostora s ciljem stvaranja područja za odmor i rekreaciju. EFRR podržao je projekt s 10 114 404 RON (2 124 795 EUR) od ukupnog proračuna u iznosu od 15 921 814 RON (3 344 795 EUR), a cilj je bio da koristi osjete lokalne zajednice i posjetitelji tog područja.

Park i izložba kaktusa razvijeni su sadnjom drveća, živica i sadnica, izradom četiriju tribina, triju pergola i dječjeg igrališta, izgradnjom pješačkih staza i sustava za navodnjavanje, s ciljem povećanja dostupnog zelenog prostora po stanovniku. Novi objekti posebno su privlačni mladim umjetnicima koji mogu izlagati svoje radove u tri za to određena područja, a školska djeca pohađaju nastavu botanike i ekologije u skladu s obrazovnim odredbama parka.

www.baiamare.ro

OBNOVA JAVNIH VRTOVA ORADEAE NA TRGU PIAȚA UNIRII

Piața Unirii – ili Trg ujedinjenja – simbolično je područje u općini Oradea koje se može pohvaliti mnogim ras-košnim znamenitostima. Radovi tijekom projekta promijenili su sliku trga, u korist stanovnika, posjetitelja i turista te institucija i tvrtki s uredima na trgu.

Nakon opsežne obnove 2015., Trg ujedinjenja postao je povijesno i kulturno središte grada, privlačeći desetine tisuća turista svojim povijesnim spomenicima i palačama, kao i suvremenim restoranima i kafićima. EFRR osigurao je 14 378 829 RON (3 022 028 EUR) od ukupnog proračuna u iznosu od 24 084 363 RON (5 061 517 EUR), što je pomoglo u financiranju 11 novih stalnih radnih mjesta i povećanju atraktivnosti središnjeg mjesta za kulturne događaje i gospodarske aktivnosti.

www.oradea.ro

Aranski otoci (Irska)

Otoci Cres i Lošinj (Hrvatska),

Otok Sifnos (Grčka)

Otok Culatra (Portugal)

Otok Salina (Italija)

Otok La Palma (Španjolska)

Potporna kohezijske politike čistoj energiji na otocima EU-a

Otoci na kojima živi otprilike 15 milijuna Europljana imaju potencijal postati predvodnicima prijelaza na čistu energiju time što će usvojiti nove tehnologije i provesti inovativna rješenja. EU im daje potporu – nudeći nove prilike za rast i radna mjesta.

CLEAN ENERGY
FOR EU ISLANDS

Europska komisija djeluje kako bi razvila i podržala potencijal upotrebe čiste energije u europskim otočnim zajednicama.

U Pariškom sporazumu prepoznato je da su otoci osobito osjetljivi na klimatske promjene i da previše ovise o fosilnim gorivima i uvozu energije. U EU-u je više od 2 200 naseljenih otoka. Unatoč tome što imaju pristup obnovljivim izvorima energije poput energije vjetra, sunca i valova, mnogi ovise o uvozu skupih fosilnih goriva kao izvoru energije.

Mnogi europski otoci maleni su i izolirani sustavi te malena tržišta. Međutim, otoci na kojima živi otprilike 15 milijuna Europljana imaju potencijal postati predvodnicima prijelaza na čistu energiju time što će usvojiti nove tehnologije i provesti inovativna rješenja.

Uistinu, otoci i otočne regije poseban su slučaj što se tiče energetske politike zbog svoje izoliranosti, kao i potencijala da isprobaju i demonstriraju nova rješenja.

» Otoki imaju potencijal postati predvodnicima prijelaza na čistu energiju time što će usvojiti nove tehnologije i provesti inovativna rješenja. »

Preuzimanje inicijative

U sklopu Strategije Energetske unije, inicijativa „Čista energija za otoke EU-a” nudi dugoročni okvir za pomoć otocima da generiraju svoju vlastitu održivu energiju uz niske troškove. To će rezultirati:

- **smanjenjem energetske troškova**, mnogo većom proizvodnjom obnovljive energije te izgradnjom objekata za čuvanje energije i sustava koji rade na principu potražnje uz upotrebu najnovijih tehnologija;
- **boljom energetske sigurnošću za otoke** koji će postati manje ovisni o uvozu;
- **poboljšanom kvalitetom zraka**, nižim emisijama stakleničkih plinova i manjim utjecajem na prirodni okoliš otoka i
- **stvaranjem novih radnih mjesta** i poslovnih prilika, čime će se potaknuti gospodarska samodostatnost otoka.

Inicijativa „Čista energija za otoke EU-a” pokrenuta je u svibnju 2017. na Malti kada su Europska komisija i 14 zemalja članica EU-a¹ potpisale političku deklaraciju. Ostale države članice pozvane su da se pridruže.

Tajništvo zaduženo za inicijativu uspostavljeno je 2018. I ono otocima daje sveobuhvatne smjernice o tome kako pokrenuti i unaprijediti prijelaz na čistu energiju. To se odvija u obliku metodologije angažiranja dionika, podrške u pripremi tranzicijskih programa, izgradnje kapaciteta, tehničke pomoći u razvoju projekata i financijskih planova, kao i prilikama za umrežavanje i izgradnju zajednica.

Nakon poziva u veljači 2019. odabrano je 26 pilot projekata koji će primiti potporu za pripremu programa prijelaza na čistu energiju. U prvoj će fazi šest otoka – **Aranski otoci** (Irska), **Cres-Lošinj** (Hrvatska), **Sifnos** (Grčka), **Culatra** (Portugal), **Salina** (Italija) i **La Palma** (Španjolska) – razviti i objaviti svoje programe do ljeta 2019. Ostalih 20 otoka smještenih u Irskoj, Grčkoj, Španjolskoj, Francuskoj, Hrvatskoj, Italiji, Portugalu, Finskoj, Švedskoj i Ujedinjenoj Kraljevini učinit će to do ljeta 2020.

Tih je 26 otoka odabrano u skladu s njihovim potencijalom da uspostave kvalitetan tranzicijski proces uz podršku tajništva. Kako bi poslužili kao nadahnjujući primjeri za što više europskih otoka tijekom nadolazećih godina, posebna pozornost pridana je tome da se uključe otoci koji obuhvaćaju vrlo raznolike zemljopisne i kontekstualne uvjete.

Sredstva EU-a za ulaganje u čistu energiju, uključujući na otocima, dostupna su primjerice putem kohezijske politike, programa Obzor 2020., programa LIFE, Europskog fonda za strateška ulaganja i Instrumenta za povezivanje Europe.

Prilagođena potpora kohezijske politike

Inicijativa „Čista energija za otoke EU-a” vrlo se dobro uklapa u opće ciljeve kohezijske politike vezane uz gospodarsku, društvenu i teritorijalnu koheziju u EU-u. Ta politika daje ključan doprinos ostvarenju Energetske unije na terenu, uključujući otoke EU-a.

To uključuje ulaganja u energetske učinkovitost, obnovljive izvore energije, pametnu energetske infrastrukturu i pomak prema dekarboniziranom sektoru prometa te istraživanje i ino-

1) Estonija, Grčka, Španjolska, Njemačka, Danska, Francuska, Hrvatska, Irska, Italija, Cipar, Malta, Portugal, Švedska, Finska

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE ZAGRIJAVAJU SE U AGIOS EFSTRATIOU („AI STRATIS”) U GRČKOJ

Cilj projekta Ai Stratis' Green Island, koji sufinancira Europski fond za regionalni razvoj, jest da barem 85 % potrošnje energije otoka dolazi iz izvora dobivenih od vjetra i fotonaponskih sustava. Kao i mnogi drugi grčki otoci koji se nalaze daleko od kopna, Ai Stratis nije povezan s nacionalnom mrežom za prijenos električne energije. Do sada se oslanjao na dizelske generatore javnih vlasti. Na otoku će biti instalirane vjetroelektrane i fotonaponski sustavi.

Velika turbina i fotonaponski park proizvodit će električnu energiju, a višak će se pretvarati u toplinsku energiju, a zatim pohranjivati u spremnike. Izgradnjom nove mreže za grijanje, sustav će osigurati toplinu za zgrade i kuće na otoku. Očekuje se da će projekt, koji je započeo 2017. i ima ukupni proračun od 8,5 milijuna EUR, biti dovršen do 2022. (zajedno s probnim radom). Do danas je dovršeno zakonodavstvo za određivanje projekta kao pilot projekta, provedene su studije hibridne stanice i daljinskog grijanja te su održane konzultacije s relevantnim dionicima o pitanjima povezivanja, upravljanja i određivanja cijena.

vacije s niskim udjelom ugljika. Osim što pridonose ciljevima Energetske unije i pomažu državama članicama da postignu klimatske i energetske ciljeve EU-a, ta ulaganja koriste i regionalnom razvoju, konkurentnosti, rastu i otvaranju radnih mjesta, istovremeno se boreći protiv energetske siromaštva i povećavajući sigurnost opskrbe energijom. Sve te koristi važne su i za otoke.

Po samoj svojoj prirodi kohezijska politika osigurava dugoročan odgovor na izazove s kojima se različite regije – uključujući otoke – suočavaju. Programi omogućuju prilagođeni pristup koji se razvija u partnerstvu s ključnim akterima na terenu, kao i prilagodbu promjenjivim okolnostima.

Još jedan element koji bi mogao biti posebno važan za mnoge otoke je taj što je kohezijska politika posebno usredotočena na inovacije utemeljene na specifičnostima lokacije oslanjajući se na strategije pametne specijalizacije. Na taj način glavna politika EU-a aktivno podržava teritorijalnu koheziju i dugoročno ulaže u područja sa zemljopisnim specifičnostima.

Makroregionalne strategije EU-a koje obuhvaćaju regiju Baltičkog mora, alpsku, dunavsku te jadransku i jonsku regiju, kao i Europska teritorijalna suradnja – Interreg – također mogu imati važnu ulogu na način da dodatno promiču i podržavaju energetska pitanja, uključujući razmjenu znanja i iskustava među otocima.

Ostvarenje energetske projekata visoke kvalitete na terenu ključno je za uspjeh, posebice da bi rezultiralo konkretnim poboljšanjima za građane i poduzeća i ubrzalo dekarbonizaciju otoka EU-a. U tom kontekstu rad u sklopu inicijative „Čista energija za otoke EU-a” može biti posebno koristan. Razvoj programa prijelaza na čistu energiju, izgradnja kapaciteta i tehnička podrška otocima koji sudjeluju te razmjena iskustava i ideja znače da bi to moglo biti učinkovito sredstvo uspostave serije kvalitetnih projekata koji će se moći prijaviti za sufinanciranje temeljem kohezijske politike.

Primjerice, **Menorca** u Španjolskoj nastoji dodatno poboljšati i ažurirati svoju strategiju dekarbonizacije do 2030. I dobit će potporu tajništva kao jedna od prethodno spomenutih pilot regija. Ta je strategija dekarbonizacije napredna, a cilj joj je postići udio od 85% obnovljivih izvora energije u proizvodnji električne energije do 2030. I značajno smanjiti upotrebu fosilnih goriva te elektrificirati transport i zgrade, zajedno sa sveobuhvatnim nizom mjera koje će energetske sustav učiniti prikladnim za tako visok udio energije iz obnovljivih izvora, uključujući pohranu u akumulatorima. Njome se također nastoji

PREMA ČIŠĆEM PRIJEVOZU NA GOTLANDU, ŠVEDSKA

Projekt Sustainable Transports sufinanciran od strane Europskog fonda za regionalni razvoj ima za cilj poboljšati energetske učinkovitost i smanjiti emisije stakleničkih plinova na otoku Gotland. Osobito će se usredotočiti na nacionalni cilj smanjenja klimatskih učinaka za 70% u sektoru prometa u Švedskoj do 2030. Cilj je projekta doprijeti do malih i srednjih poduzeća koja djeluju izravno u cestovnom prometu ili sa strojevima koji se upotrebljavaju u industrijske ili građevinske svrhe. Cilj je pomoći tim tvrtkama da poboljšaju svoj rad i krenu prema energetske učinkovitosti organiziranjem predavanja, radionica i savjetovanja o energetske učinkovitosti.

Još jedan dio projekta usmjeren je na daljnju upotrebu javnog prijevoza, uključujući poboljšana rješenja za intermodalnu mobilnost. Ukupni proračun projekta, koji će se održavati od 2018. do 2021. iznosi otprilike 1 milijardu EUR. Dugoročno, cilj je projekta Sustainable Transports pomoći smanjiti utjecaj prometa na otoku na klimu, poboljšanom energetske učinkovitošću i većom upotrebom obnovljivih izvora energije.

<https://klimatsynk.se/projektportfoljer/hallbara-transporter/hallbara-transporter.html>

SURADNJA SICILIJE I MALTE ZA PREMOŠĆIVANJE JAZA U UPOTREBI OBNOVLJIVE ENERGIJE

Projekt Renewable Energy Scenarios in Islands, koji se sufinancira iz Europskog fonda za regionalni razvoj, definirao je zajedničke strategije za prevladavanje jaza koji razdvaja Siciliju i Maltu od europskog prosjeka u upotrebi obnovljivih izvora energije i potiče prijenos tehnologije i dobrih praksi. Nadalje, poduzete su mjere za usporedbu i procjenu energetske strategije s ekološkog i socio-ekonomskog stajališta te za utvrđivanje i provedbu akcijskog plana za veće širenje obnovljivih izvora energije.

Projektom su stvoreni ekološka, socio-ekonomska baza podataka vezana uz upotrebu obnovljivih izvora energije i atlas obnovljivih izvora energije za mapiranje instalacija i dobrih praksi na malteškom teritoriju i pokrajinama Agrigento i Ragusa na Siciliji. Razmjena i širenje dobrih praksi također su rezultat dvaju posjeta obnovljivim izvorima energije koji su studen-

tima i istraživačkim radnicima predstavili najznačajnija postrojenja za obnovljive izvore energije. Energetski forum, radionica organizirana na plenarnoj sjednici i četiri interesne skupine s poduzetnicima, inženjerima, političarima i građanima također su rezultirali strategijama provedbe obnovljivih izvora energije. Konačno, na svakom je teritoriju uspostavljena mreža za razmjenu obnovljivih izvora energije koja povezuje prekogranične partnere u cilju obavještanja i povećanja svijesti o obnovljivoj energiji. Projekt se provodio od 2011. do 2012. S ukupnim proračunom od 0,6 milijuna EUR.

<https://bit.ly/2TLqZ76>

ostvariti i niz dodatnih koristi, uključujući sigurnost opskrbe, socijalnu uključenost, koristi za lokalno gospodarstvo i radna mjesta, ekološku održivost i integraciju u krajolik i baštinu otoka, budući da je Menorca UNESCO-ov rezervat biosfere.

Komisija također izravnije podržava ta nastojanja, uključujući se u rasprave o tome kako unaprijediti strategiju, maksimizirati upotrebu dostupnih sredstava EU-a, uključujući Europski fond za regionalni razvoj, te potaknuti privatna ulaganja. Zajednički posjet predstavnika glavnih uprava Komisije za regionalnu i urbanu politiku i za energiju odvio se u siječnju 2019. S ciljem iskazivanja podrške radu, a takvi će se posjeti nastaviti.

Kohezijska politika jedan je od najvažnijih izvora financiranja za prijelaz najudaljenijih regija na čistu energiju. Slijedeći obavezu – iz Komunikacije usvojene u listopadu 2017. kojom se utvrđuje strategija za najudaljenije regije – da će na razini

EU-a i na međunarodnoj razini putem inicijative „Čista energija za otoke EU-a” promovirati dobre prakse koje su razvile te regije, one preuzimaju istaknutu ulogu u toj inicijativi.

Primjerice, **Kanarski otoci** bili su domaćin drugog foruma „Čista energija za otoke EU-a” tijekom svog predsjedanja Konferencijom predsjednika najudaljenijih regija na kojem su sve najudaljenije regije mogle predstaviti dobre prakse s područja energije. Kao još jedan primjer, otok Réunion eksperimentirao je, uz predstavnike Komisije i francuskih nacionalnih upravnih tijela, s novim upravljačkim instrumentom predloženim u Komunikaciji kako bi ubrzao svoju energetska tranziciju.

Ulaganje u energetska tranziciju

Ako pogledamo u budućnost, prijedlog Komisije za kohezijsku politiku u sljedećem financijskom razdoblju 2021. – 2027. jest naglasiti prioritete koji će pomoći Europi da ostane konkurentna i da se prilagodi na globalizaciju i tehnološke promjene, uključujući izazove povezane s prijelazom na čistu energiju.

Kako bi se promovirao i potaknuo prijelaz na čistu i poštnu energiju, značajni iznosi morat će se obavezno koncentrirati na ciljeve politike vezane uz zeleniju Europu s niskom razinom ugljika, uključujući ulaganja u energetska učinkovitost, obnovljive izvore energije i pametne energetske sustave te mreže i pohranu na lokalnoj razini.

Nadalje, prijedlogom se predviđa važna potpora nošenju sa širim izazovima povezanim uz strukturne transformacije, poput prijelaza na čistu energiju. To uključuje potporu gospodarskoj diverzifikaciji – primjerice, podršku MSP-ovima, poslov-

nim inkubatorima, inovacijama i suradnji industrije i istraživača, jačanju kapaciteta i vještina, kao i održivom prometu i socijalnoj uključenosti.

Na sve te načine kohezijska politika pomaže državama članicama i regijama, uključujući otoke, da predvide posljedice strukturnih promjena povezanih s prijelazom na čistu energiju i ostalih trenutačnih izazova i upravljaju njima na ciljan i prilagođen način. Različite lokalne okolnosti često ne dopuštaju upotrebu univerzalnih rješenja, a potpora se mora zasnivati na lokaciji i ponuditi integrirane odgovore lokalnim potrebama. Kohezijska politika u mogućnosti je podržati snažnu potrebu promicanja diverzifikacije i kretanja naviše u lancu vrijednosti u regijama EU-a posebice na temelju njihovih strategija pametne specijalizacije.

Imajući u vidu pripreme za sljedeću generaciju programa kohezijske politike, Izvješća Europskog semestra za svaku zemlju za 2019. I njihov posebni dodatak o smjernicama za ulaganja o financiranju na temelju kohezijske politike za razdoblje 2021. – 2027. naglašavaju važnost čiste energije na otocima kad god je to potrebno.

Otoci iz cijelog EU-a pozvani su istražiti sve dostupne mogućnosti potpore kohezijske politike za njihovu dekarbonizaciju u trenutačnom i budućem razdoblju. ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://europa.eu/!Cq49rt>

<https://euislands.eu/clean-energy-islands-start>

Geografija nezadovoljstva EU-om

Dok nas od 23.do 26. svibnja očekuju sljedeći izbori za Europski parlament, sve je veća zabrinutost oko rastućeg razočarenja EU-om. Prvi u nizu članaka u *Panorami* o glasanju protiv EU-a naglašava neke razloge u pozadini nepovjerenja građana u EU i nacionalne vlasti.

Tijekom protekloga desetljeća protueuropske stranke diljem Europske unije udvostručile su svoje glasove. Kao što je definirano u stručnom istraživanju Chapel Hill¹, stranke koje su protiv ili izrazito protiv integracije EU-a povećale su svoj udio glasova na nacionalnim izborima s 9% 2008. na 18% 2018. U 28 zemalja EU-a.

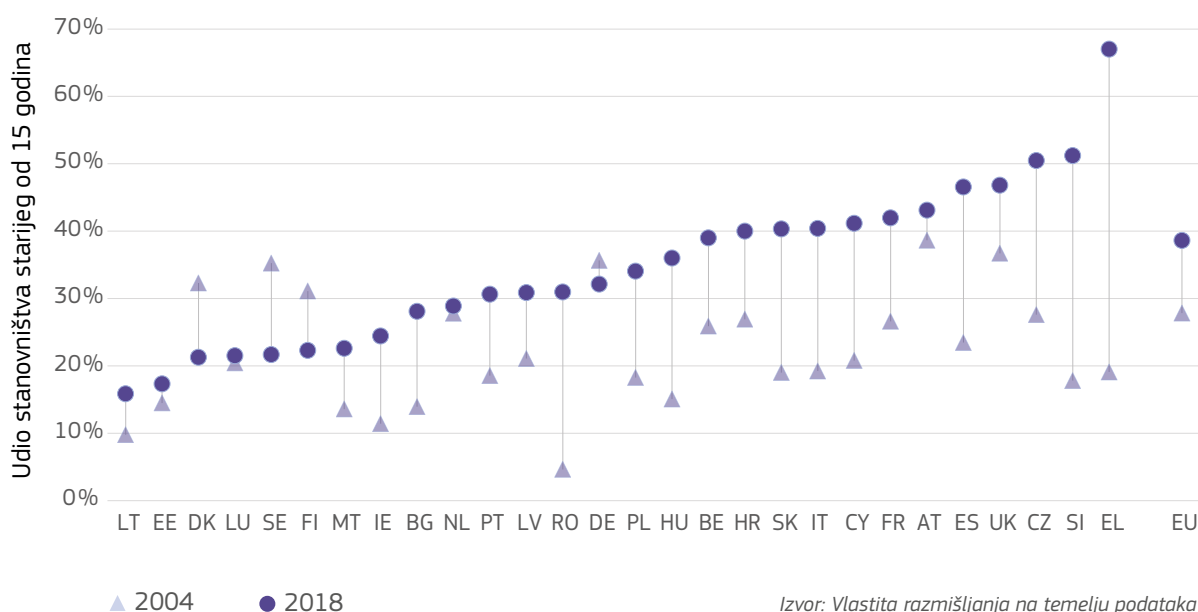
Uzrok tome nisu promjene u nekoliko velikih država članica. Naprotiv, u pola država članica broj glasova za protueuropske stranke porastao je od 2008. U 10 država članica to je povećanje više od 10 postotnih bodova. To bi naglo povećanje također moglo utjecati na europske izbore u svibnju 2019.

Uspom protueuropskih stranaka zrcali se u sve većem razočarenju EU-om. Udio stanovništva EU-a koje ima nisu skloni vjerovati EU-u porastao je s 29% 2008. na visokih 47% 2013., ali se nešto smanjio na 39% 2018. Tijekom prošlog desetljeća broj ljudi koji nisu skloni vjerovati EU-u porastao je u 21 od 28 država članica. To je povećanje iznosilo više od 10 postotnih bodova u 12 država članica, dok u tri države članice – Češkoj, Grčkoj i Sloveniji – većina stanovništva nije bila sklona vjerovati EU-u u 2018. godini.

Nacionalno nepovjerenje

Visoka stopa nepovjerenja ne odnosi se samo na EU. Ljudi također ne vjeruju svojim nacionalnim vlastima. U 12 država članica većina stanovnika ne vjeruje nacionalnim vlastima. Nepovjerenje prema nacionalnim vlastima u gotovo svim državama članicama više je od nepovjerenja prema EU-u kao cjelini. Ipak, nepovjerenje prema nacionalnim vlastima rijetko se upotrebljava kao argument za raspad zemlje, dok se mnoge stranke koriste nepovjerenjem prema EU-u kako bi zagovarale radikalno smanjenje njegove uloge odnosno napuštanje Unije.

Udio stanovništva koji nije sklon vjerovati EU-u, 2004. – 2018.

Izvor: Vlastita razmišljanja na temelju podataka Eurobarometra

1) <https://www.chesdata.eu/>

Da bismo shvatili zašto ljudi glasaju za stranke koje se protive integraciji EU-a, prikupljeni su glasovi s najnovijih nacionalnih izbora iz više od 63 000 izbornih jedinica u EU-28. Na temelju istraživanja o populizmu u Europi i SAD-u taj je rad ispitao jesu li isti čimbenici povezani s glasanjem protiv EU-a.

Istraživanje populizma ističe niz pojedinačnih značajki. Stariji, muški glasači iz radničke klase s niskim prihodima i bez kvalifikacija za nošenje s izazovima modernog gospodarstva više glasaju za populiste. Također pokazuje da su manji gradovi i ruralna područja više skloni glasati za populiste, baš kao i područja koja nazaduju.

Iako postoji snažna poveznica između populizma i protivljenja integraciji EU-a, to su dvije različite stvari. U stručnom istraživanju Chapel Hill identificirano je koje se stranke značajno oslanjaju na retoriku protiv elite i protiv establišmenta, ključnu karakteristiku populizma. Stranke koje se oslanjaju na takvu retoriku ne protive se uvijek integraciji EU-a. Primjerice stranka Podemos u Španjolskoj često se koristi retorikom protiv elite, ali donekle podržava integraciju EU-a. Ostale stranke donekle protiv integracije EU-a poput britanskih konzervativaca ili nizozemske Christen Unie ne koriste se retorikom protiv elite.

Mnogi pokretači glasanja za populiste također se hvale glasanjem protiv EU-a. U područjima s dugoročnim gospodarskim padom, niskom stopom zaposlenosti, niskim udjelom visokoobrazovanog

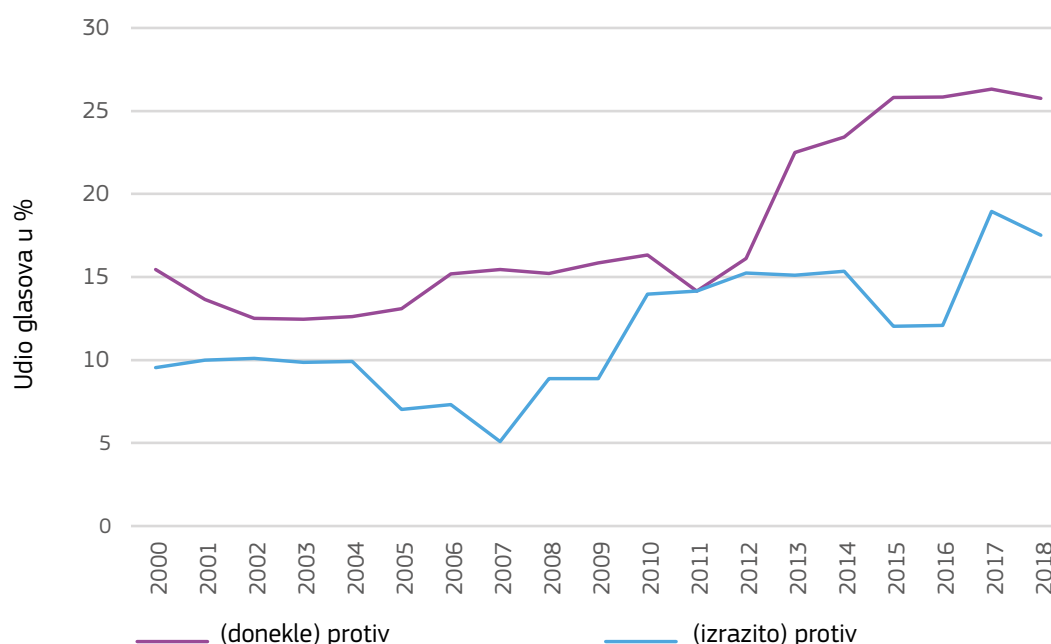
stanovništva, niskom gustoćom naseljenosti i višim udjelom starijih od 65, ljudi češće glasaju za stranke koje su protiv ili izrazito protiv integracije EU-a.

Zabrinutost za budućnost

Utjecaj razine gospodarske razvijenosti predstavljao je najveće iznenađenje: stanovnici regija s višim BDP-om po stanovniku češće glasaju za stranke koje su protiv EU-a. S obzirom na to da se u područjima s niskim prihodom češće glasa za populiste, očekivanja su bila da će nizak BDP po stanovniku potaknuti glasanje protiv EU-a. Međutim, ne glasa se protiv EU-a u najsiromašnijim područjima, nego u onima koja su bila bogatija, ali su gospodarski pala u odnosu na ostatak zemlje. Moguće je da u tim područjima nedostaje vještina i industrija koje bi omogućile napredak u gospodarskom okruženju više usmjerenom na inovacije i tehnologiju. Kao rezultat toga, stanovnici tih zajednica zabrinuti su za budućnost svog kraja.

To podupire činjenica da se u područjima sa smanjujućim udjelom radnih mjesta u industriji također češće glasa protiv EU-a. Kombinacija razmjerno visokog BDP-a po stanovniku i dugoročnog gospodarskog pada može biti posebno uspješno tlo za nezadovoljstvo, pa čak i ogorčenost. Neke populističke političke stranke izričito ciljaju bivša industrijska područja jer s pravom očekuju da će ondje dobiti više glasova. ➤

Udio glasova za stranke koje se protive integraciji EU-a u zemljama EU-28, 2000. – 2018.

Izvor: Vlastita razmišljanja na temelju podataka CHES-a i nacionalnih izvora

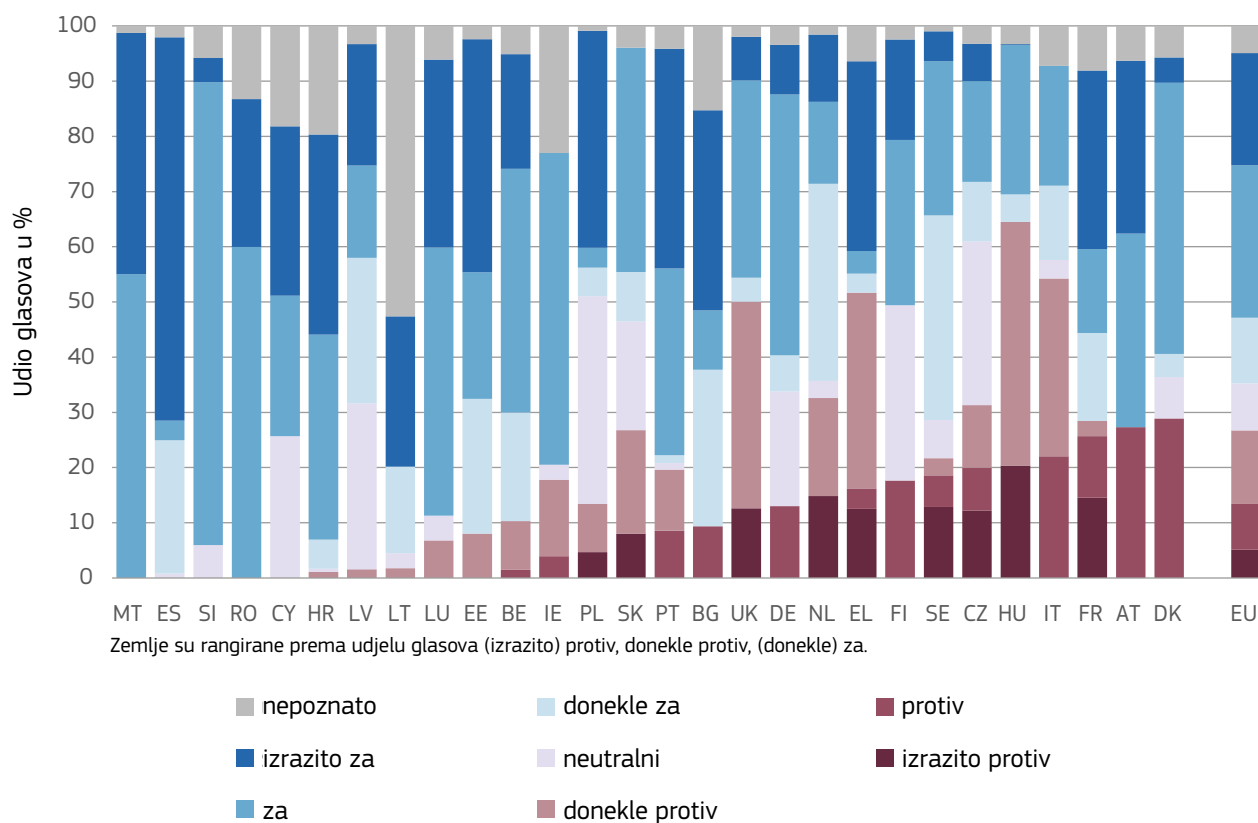
Ostali iznenađujući zaključci bili su da smanjenje broja stanovnika i zaposlenosti smanjuju glasanje protiv EU-a umjesto da ga potiču te da neto migracije imaju malen ili nikakav utjecaj na glasanje protiv EU-a.

Više informacija o geografiji nezadovoljstva EU-a potražite u članku i interaktivnim kartama na:

https://ec.europa.eu/regional_policy/mapapps/elections/EUdiscontent.html

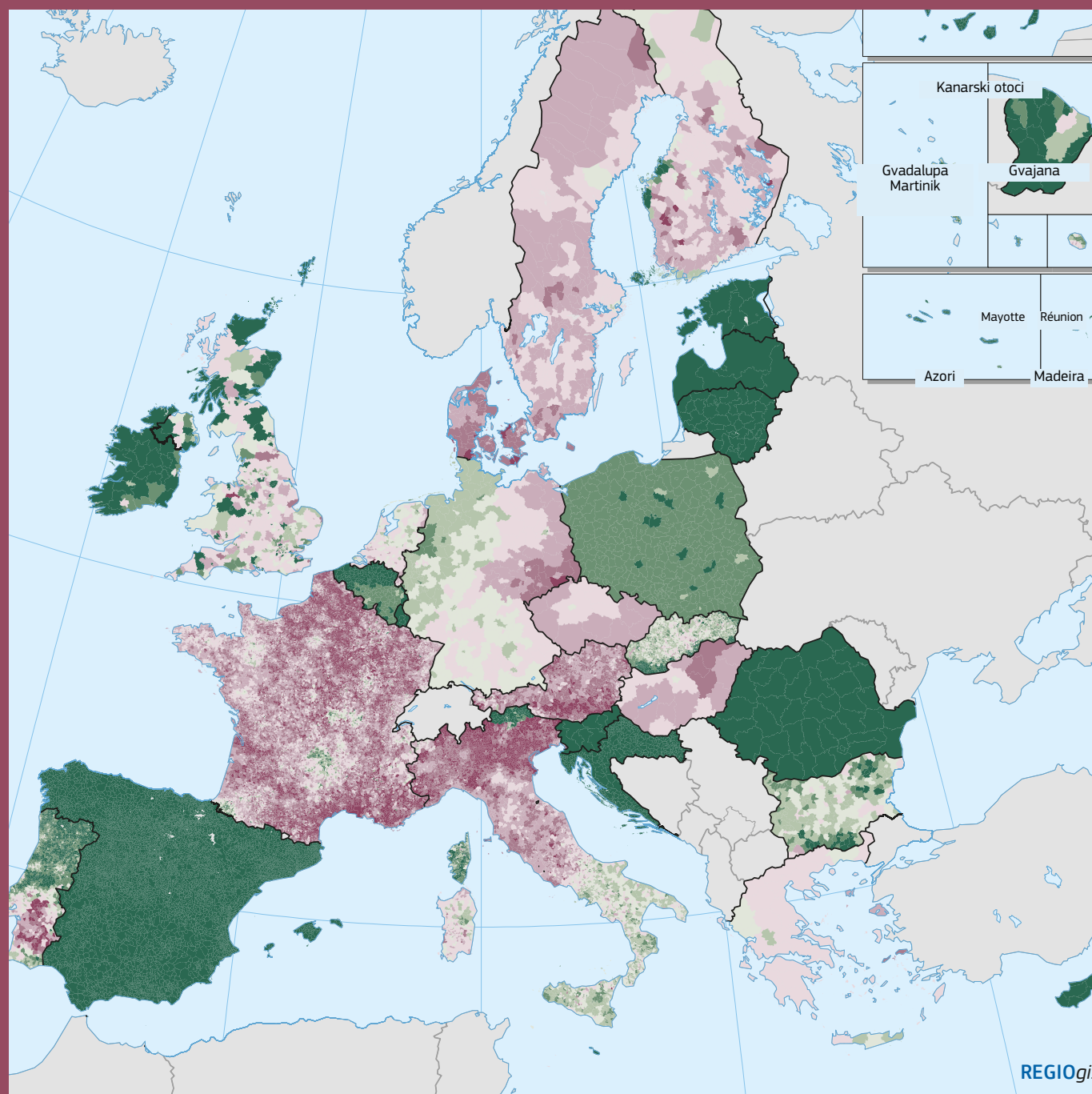
U budućim izdanjima *Panorame* objavit ćemo članke koji će se detaljnije baviti utjecajem siromaštva, demografije, migracija i politika EU-a.

Glasovi prema stajalištu stranke o integraciji EU-a, 2013. – 2018.

Izvor: Vlastita razmišljanja na temelju podataka CHES-a i nacionalnih izvora

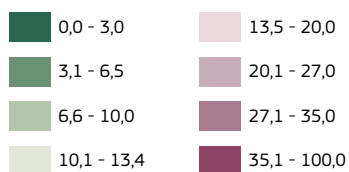
Udio glasova za stranke koje se protive ili izrazito protive europskoj integraciji (2013. – 2018.)

REGIOgis

0 500 km

% valjanih glasova

Izvori: Nacionalna tijela, CLEA, Chapel Hill Expert Surveys 2014. | 2017., Eurogeographics, GU REGIO
 2018.: IT
 2017.: BG, CZ, DE, FR, MT, NL, AT
 2016.: IE, ES, HR, CY, LT, RO, SK
 2015.: DK, EE, EL, PL, PT, FI, UK
 2014.: BE, LV, HU, SI, SE
 2013.: LU
 EU-28 prosjek = 13,4%

© EuroGeographics Udruženje za administrativne granice

MEDIJSKI PROGRAM YOUTH4REGIONS

Medijskim programom Youth4Regions podupire se razvoj sljedeće generacije novinara specijaliziranih za regionalnu politiku. Njime se te mlade Europljane potiče da izvješćuju o projektima koje financira EU.

Ovdje donosimo preostala dva pobjednička teksta u blogerskom natječaju YOUTH4REGIONS za mlade novinare.

Briga i dijeljenje za mlade izbjeglice u Flandriji

Paula trenutno studira novinarstvo u Valladolidu, Španjolska. Vrlo je zainteresirana za društvena pitanja i želi se specijalizirati u međunarodnom novinarstvu. Također dijeli svoje zanimanje za kulturu pišući recenzije knjiga na svom blogu (lavozaticedida.com).

Projektom CURANT u Antwerpenu, Belgija, mlade ljude u dobi od 17 do 22 godine smješta se da žive zajedno s lokalnim stanovništvom iste dobi kako bi im se pomoglo da se integriraju. Ustajanje ujutro radi doručka sa svojim cimerom ne bi bilo ništa neobično za flamansku osobu u Antwerpenu kad dotični cimer ne bi bio jedan od mnogih izbjeglica koje svake godine dolaze u Belgiju.

Projektom CURANT EU-a uspostavljena su 66 partnerstva između lokalnog stanovništva i osoba koje su prisiljene napustiti svoje zemlje, u ovom slučaju mladih ljudi u dobi od 17 do 22 godine. Izbjeglice i njihovi „prijatelji“ svaki mjesec dobivaju po 250 EUR i žive u stanovima za dvoje ili u kućama u kojima je smješteno 16 osoba. Do sada je projektom CURANT osigurana pomoć za 66 izbjeglica, a do kraja projekta (2020.) ta brojka bi trebala iznositi najmanje 75.

No to nije samo mjesto za spavanje. Odnos između lokalnog stanovništva i izbjeglica temelji se na integraciji u društvo kroz tečajeve, obrazovanje i osposobljavanje prilagođeno njihovim

» Odnos između lokalnog stanovništva i izbjeglica temelji se na integraciji u društvo kroz tečajeve, obrazovanje i osposobljavanje. »

22 godine primalo je naknade u Antwerpenu. Taj broj ne bi bio tako visok da ovaj mali grad ne prima trećinu svih izbjeglica koje dolaze u Flandriju.

Projekt CURANT ne bi bio moguć bez koordinacije odjela za socijalnu skrb u Antwerpenu, javnog tijela odgovornog za dodjelu stambenih jedinica i Centra za migracijske i interkulturalne studije Sveučilišta u Antwerpenu koji mjeri utjecaj zajedničkog života u domovima i pomaže osnažiti izbjeglice. Ostali partneri uključuju nevladine organizacije JES vzw, Vormingplus Antwerp i Solentra te Atlas Inburgering en Integratie.

Ukupni proračun projekta iznosi 6 milijuna EUR, od čega gotovo 5 milijuna EUR iz Europskog fonda za regionalni razvoj. ■

okolnostima i zakonskog skrbnika koji će postati njihov novi anđeo čuvar. Ti „prijatelji” pažljivo su odabrani prije nego što se uparuju s mladim izbjeglicama jer mora postojati dobar odnos između njih.

Aktivnosti uključuju učenje nizozemskog jezika, koji se govori u tom području, traženje posla i stvaranje društvene mreže. To su temeljni elementi za novi početak ili nastavak života u boljim uvjetima. Svi sudionici imaju pravo i na pomoć socijalnog radnika; konkretno, izbjeglice dobivaju podršku kako bi im se pomoglo da postanu neovisne, psihološku podršku i savjete o integraciji i karijeri.

Projektom CURANT pruža se potpora ovoj najugroženijoj skupini mladih izbjeglica. Do 18 godina imaju pristup financijskoj potpori, integracijskim tečajevima i zakonskom skrbniku, ali kada postanu punoljetni gube te pogodnosti. Zbog nedostatka resursa, obrazovanja i rada sve je više mladih koji žive u siromašnim područjima i dugoročno ovise o socijalnoj skrbi. Zapravo, 2016. godine 378 mladih bez pratnje u dobi od 17 do

Iskorištavanje mogućnosti u blizini doma

„ Uz potporu EU-a ne moraš se preseliti na drugo mjesto kako bi razvio svoj potencijal. Možeš ostati kod kuće i pomoći svojoj regiji. „

Magdalena je diplomirala jezik i novinarstvo te studira poljski jezik i književnost u Katowicama. Također piše za društvene nevladine organizacije i predaje engleski jezik.

Želiš se odseliti? Kao skeptični tinejdžer koji živi u malom selu na granici vjerojatno ne vidiš spektakularne šanse za razvoj u svojoj regiji. U Poljskoj? Da, ali moraš se preseliti. U Njemačkoj? Možda, ali ne želiš emigrirati. Čini se da ćeš ovdje završiti školovanje i tada se preseliti na bolje mjesto, izvan tvoje regije. Što drugo možeš učiniti? Tako to ide.

Pa i ne baš. Uvjeravam te da strategija EU-a nije napuštanje nepopularnih regija i jačanje tržišta rada u samo nekoliko mjesta. EU djeluje kao organizam koji se sastoji od ujedinjenih regija ili „malih domovina“. Ako je jedan dio slabiji, moramo raditi na njegovu poboljšanju. Zato se ne moraš odseliti.

Možda bi trebao/la provjeriti financiranje EU-a kako bi saznao/la što se događa. Nijemac bi rekao: „*Karriere ohne Grenzen*“.. ili možda: „Upoznavanje s mogućnostima prekogranične karijere u Saskoj i Donjoj Šleskoj“. Zvuči dosadno? Netočno! Taj projekt, koji je započeo u rujnu 2010. godine, pokazuje skriveni potencijal prekograničnih regija, kao što je Neisse-Nise-Nysa. Naslov se odnosi na strategiju koja je u razdoblju 2007. – 2013. uključivala nastavnike, edukatore, lokalne poduzetnike (iz Poljske i Njemačke) i mlade, s ciljem stvaranja mogućnosti, dijeljenja alata i znanja o pronalaženju dobrog radnog mjesta. Tije-

kom tog vremena, mladi ljudi (također iz Češke) i odrasli sudjelovali su u mnogim radionicama pokazujući da je prilika za zapošljavanje odmah iza ugla! Uz pomoć EU-a Poljska i Njemačka organizirale su sastanke i debate kako bi olakšale stvaranje karijera.

Što dalje? Po završetku projekta tim je izdao priručnik s mogućnostima u Gornjoj Šleskoj i Saksoniji. Zašto ostale zemlje to ne učine? Vrlo često vjerujemo da sami možemo riješiti stvari. No ponekad nam treba pomoć ljudi koji su iskusniji od nas. I možemo podijeliti svoje znanje s njima – to se zove sinergija. Kako je koordinator projekta Ralf Ostrowski rekao: „Ova sinergija pomaže u isticanju mogućnosti zapošljavanja u ovom području i povećava šanse lokalnih mladih za izgradnju karijere bez potrebe odlaska.“

Znači, nije tako loše u ovoj regiji. Ulaganje u ovaj projekt iznosilo je 618 597 EUR, dobivenih uglavnom iz EU-a. Koji su vidljivi učinci tog financiranja? Prvo, mladi ljudi konačno mogu pronaći radna mjesta koja odgovaraju njihovim potrebama. U poslovnim inkubatorima u Zgorzelecu ili Görlitzu poduzetnici mogu pronaći priručnike i letke te kvalificirane radnike kako bi dobili savjete vezane uz karijeru. Studenti u regiji Nysa posjetili su radna mjesta i sudjelovali na seminarima. Slijedom toga, u školama i na sveučilištima sada možete pronaći informacije o tome kako se dobro predstaviti na razgovoru za posao ili pripremiti svoj prvi životopis.

Sada znaš! Uz potporu EU-a ne moraš se preseliti na drugo mjesto kako bi razvio svoj potencijal. Možeš ostati kod kuće i pomoći svojoj regiji, stoga se pokreni i budi kreativan! ■

Njemačka granica u Görlitzu, gradu podijeljenom između Njemačke i Poljske

Crkva sv. Petra i Pavla, Waidhaus i Altstadt most u Görlitzu, Njemačka

U TV kampanji u Estoniji prikazuju se projekti financirani sredstvima EU-a

Estonski javni program ERR prikazao je prošle jeseni niz TV emisija s naglaskom na učinak strukturnih fondova na lokalne zajednice i gospodarstvo. Upravljačko tijelo za Estoniju pomoglo je u zajedničkom postavljanju kampanje koja prikazuje postignuća kohezijske politike EU-a na zabavan i informativan način.

TV serija „Putovanje kroz Estoniju” prikazivala se u 16 epizoda emitiranih u udarnom terminu petkom navečer u 20 sati. Tijekom trajanja programa sveukupno je prikazano 90 sufinanciranih projekata (uključujući 90% financiranih iz strukturnih fondova EU-a i 10% financiranih bespovratnim sredstvima Norveške). Svaka je epizoda bila posvećena jednoj estonskoj regiji, a zaključna emisija prikazana je u prosincu 2018.

Domaćin programa bio je jedan od najpopularnijih glazbenika u zemlji, Ivo Linna, dok je poznata glumica Liisa Pulk prezentirala videoizvještaje o projektima, svaki u trajanju od otprilike 3,5 minute. Uz pjevanje i nastupe poznatih osoba, emisija je uključivala i neformalni kviz gdje su javne osobe odgovarale na pitanja o projektima.

Razmišljanje šire

Oprezno planiranje i timski rad bili su potrebni u postavljanju kampanje. Upravljačko tijelo koordinira komunikacijsku mrežu strukturnih fondova koju sačinjavaju specijalisti za odnose s javnošću iz organizacija koje provode financiranje sredstvima EU-a u Estoniji. Upravo je ova skupina došla do ideje o emitiranju cijele sezone emisija, a ne samo jednokratno, kao način značajnog utjecaja na javnost.

„Kad smo donijeli tu odluku, sastali smo se s ljudima iz tri najutjecajnije TV kanala u Estoniji kako bismo raspravili o konceptima i dobili neke ideje od njih o potencijalnom formatu emisije”, objašnjava Triin Nolo, glavni specijalist za horizontalno osposobljavanje i komunikacije u strukturnim fondovima pri estonskom Upravljačkom tijelu. „Nakon toga smo sastavili natječaj za nadmetanja kako bismo kreirali emisiju, a preko kojeg smo osigurali radni odnos s ERR-om.”

Prema Nolou, ključni je aspekt cijelog procesa bio izrada detaljnog natječaja tako da je TV kuća točno znala što je bilo potrebno u pogledu formata, trajanja emitiranja, ravnoteže sadržaja, uporabe logotipova i količine pauza za reklame. U natječaju se također nalazila odredba prema kojoj se programi ponovno mogu gledati, primjerice, preko interneta.

Odabir projekata bio je veliki poduhvat, a razmatrano ih je više od 400 prije donošenja konačne odluke. Provedbene agencije i posrednička tijela u zemlji dostavili su TV kući popis projekata. Cilj je bio prikazati gledateljima široki raspon tema koje pokrivaju sredstva EU-a, od osposobljavanja za zaposlenja i potpore poslovanjima, do velikih građevinskih radova i podupiranja znanstvenih inovacija.

„...sigurni smo da smo ostvarili svoj cilj podizanja svijesti i kreiranja pozitivne slike kod estonske javnosti o strukturnim fondovima EU-a i projektima koje podupiru.”

Informiranje i zabava

Liisa Pulk predstavila je projekte i intervjuirala ključne aktere, uključujući krajnje korisnike, projektne koordinatore i korisnike usluga. Istaknut je posjet koncertnoj dvorani estonske Glazbene akademije, koja je izgrađena financijskim sredstvima iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Prezenterica je također posjetila poduzeće koje je dobilo sredstva za razvoj novog spreja za nos na bazi poznate mineralne vode iz općine Värskä u jugoistočnom dijelu države. Pored

Na setu, priprema za snimanje emisije

Ivo Linna tijekom snimanja

Dvije mlade estonske pjevačice Tuuli Rand i Teele Viira i glumica Piret Rauk na setu programa na otoku Saaremaa

Liisa Pulk maše našem predstavniku na Euroviziji Jüriju Pootsmanu na setu emisije u županiji Raplamaa

toga, odlazak na estonsku Akademiju za zrakoplovstvo bio je prilika za prikazivanje najnovije helikopterske simulacije, a u posjetu povijesnom području Mulgimaa naglasak je bio na potpori EU-a u izgradnji tehnološkog centra za učenje.

Emisija se pokazala popularnom kod estonskog gledateljstva: gledatelji su emisiju uvijek rangirali u top 10 tjednih najgledanijih emisija, a čak je jednom dosegla i četvrto mjesto po gledanosti. To znači otprilike 110 000 do 130 000 gledatelja tjedno, tj. otprilike 9 – 10% stanovništva.

„Ocijenit ćemo učinak kampanje kada provedemo svoju godišnju anketu o svijesti kasnije tijekom godine. No kako je statistika gledanosti bila vrlo visoka, sigurni smo da smo ostvarili svoj cilj podizanja svijesti i kreiranja pozitivne slike kod estonske javnosti o strukturnim fondovima EU-a i projektima koje podupiru”, dodaje Nolo.

Pokrenite odvažne ideje

Estonski tim za sredstva EU-a sada planira nastaviti uspjeh kampanje uz nekoliko dodatnih događaja u 2019. Estonija će 9. svibnja slaviti Dan Europe koji će se obilježiti događajima uživo diljem Europe.

„Kako bismo obilježili 15 godina članstva Estonije u EU-u, surađujemo s uredom Europskog parlamenta u Estoniji kako bismo dogovorili svibanjsku turu diljem zemlje gdje ćemo napraviti i verziju uživo TV emisije s Ivom Linnaom i njegovim bendom”, objašnjava Nolo. „Ovoga će puta lokalni kandidati odgovarati na kviz pitanja za Europski parlament.”

Nolo ima sljedeći savjet kolegama koji razvijaju slične kampanje u svojim regijama: „Budite hrabri i odvažni jer dobre ideje lete visoko. Okupite dobar tim i razmijenite ideje. Vjerujte svojem TV kanalu, ali budite angažirani tijekom cijelog procesa i podsjetite ih o važnosti stavljanja sadržaja strukturnih fondova u središte emisije.”

SAZNAJTE VIŠE

TV snimka „Put kroz Estoniju”:

<https://etv.err.ee/895572/reis-umber-eesti-15-16>

Dobre vijesti za Portugal ... i buduća ulaganja EU-a

Samostan Alcobaça je lokalitet u središnjem Portugalu na UNESCO-ovom popisu svjetske baštine

U studenome 2018. sudionici događanja za dionike Sporazuma o integritetu „Zajedno prema čistom ugovaranju: nova saznanja i put pred nama” predstavili su važne rezultate projekata, podijelili nova saznanja i s radošću razmotrili izazove koji ih očekuju.

U Portugalu će se posljednjim službeno potpisanim Sporazumom o integritetu (IP-om) promicati transparentnost i učinkovitost projekta financiranog sredstvima EU-a usmjerenog na restauraciju i očuvanje samostana Alcobaça. On je jedno od povijesnih i arhitektonskih srednjovjekovnih blaga zemlje i među najutjecajnijim je cistercitskim središtima na Pirenejskom poluotoku i u Europi kao cjelini.

Transparency International Portugal podržat će Generalnu upravu portugalske vlade za kulturnu baštinu kako bi osigurali da se ispune ciljevi tog projekta vrijednog otprilike 1 milijun EUR i da građani i dalje budu obaviješteni o radovima i uključeni u njihovo praćenje.

Samostan Alcobaça, čiji pojedini dijelovi datiraju iz 12. stoljeća, zadržao je brojne srednjovjekovne značajke. Kao rezultat njegove jedinstvene povijesti, taj je spomenik uvršten na UNESCO-ov popis mjesta svjetske baštine. Uz velik broj turista koji posjećuju Alcobaçu, radovi će pomoći zaštititi zamršenu kon-

strukciju te građevine, uključujući poznate grobnice kralja Pedra I. I Inês de Castro koje je kralj Pedro I. dao izgraditi nakon dramatične ljubavne priče koja će kasnije nadahnuti brojne pjesnike i umjetnike.

Demonstracija transparentnosti i dodane vrijednosti

Ovo je posljednji u nizu 17 projekata u 11 država članica koji su se koristili IP-ovima za projekte financirane sredstvima EU-a kao dio zajedničke pilot inicijative Transparency Internationala i GU za regionalnu i urbanu politiku Europske komisije. Njihov je cilj potaknuti transparentnost i isplativost investicija EU-a u sklopu kohezijske politike. Kako je provedba tih projekata napredovala, primijećeni su neki značajni rezultati i naučene važne lekcije za budućnost.

Dana 28. studenoga 2018. događanje za dionike Sporazuma o integritetu okupilo je otprilike 120 dionika iz svih 17 IP-ova: partnera civilnog društva, ugovornih tijela, upravljačkih tijela, ugovaratelja, kao i drugih važnih zainteresiranih strana (tijela za suzbijanje korupcije, ureda za javnu nabavu), predstavnike Europske komisije (posebice GU Regio) te iz Ureda za vezu s EU-om i Tajništva Transparency International.

Cilj događanja bio je predstaviti najbolje prakse i promovirati ambicije postojećih IP-ova. Tri godine nakon početka projekta

sudionici su podijelili naučene lekcije, postignuća i preostale izazove koji se pojavljuju u sklopu ove suradnje. Nadalje, pogledali su prema budućnosti i proširili fokus kako bi razmotrili IP-ove u sklopu šire slike „čistog ugovaranja”. Dionici su razgovarali i o tome kako se različite inicijative mogu nadopunjavati i graditi jedne iz drugih kako bi se težilo ostvarivanju učinkovitije, djelotvorne javne nabave lišene korupcije.

Financiranje budućnosti

Tijekom dana na plenarnim i grupnim sjednicama pokrivene su različite teme – lekcije i dojmovi dionika, rezultati pregleda naučenog u sredini razdoblja koji je nedavno proveden u sklopu projekta, perspektiva GU Regio o IP-ovima u kontekstu najnovijih trendova u javnoj nabavi, problem niske konkurentnosti i zaprimanja samo jedne ponude u javnoj nabavi, trajna nastojanja da se sruše prepreke među različitim dionicima uključenih u javnu nabavu te kako poticati veću transparentnost i otvorenost te izgraditi koaliciju za djelovanje upotrebom otvorenih podataka.

Patricia Moreira, direktorica Tajništva organizacije Transparency International, nema sumnji: „IP-ovi su važni za izgradnju povjerenja među različitim dionicima (civilnim društvom, nacionalnim vlastima, privatnim sektorom, građanima). Uz ostali rad, poput inicijativa za upotrebu otvorenih podataka, pomogli su u razvoju boljeg uvažavanja uloge koju IP-ovi i sudjelovanje civilnog društva mogu imati u razvoju čistijeg ugovaranja.”

” Učinkovitost, transparentnost i uspješnost ostat će ključnim elementima sljedeće generacije programa i fondova EU-a te posebice kohezijske politike. ”

Kako kaže Glavni direktor GU REGIO Marc Lemaître, ovaj pilot projekt pokazuje kako suradnja s civilnim društvom može pomoći javnim institucijama da postanu transparentnije, učinkovitije i više usmjerene na rezultate, istovremeno bolje štiteći financijske interese EU-a. Ovo je također jasna poruka za budućnost. Učinkovitost, transparentnost i uspješnost ostat će ključnim elementima sljedeće generacije programa i fondova EU-a te posebice kohezijske politike. ■

SAZNAJTE VIŠE

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/integrity-pacts/

<https://bit.ly/2UzmSaE>

<https://bit.ly/2G10fsY>

TOČKE PODATAKA

Praćenje proračuna za klimatska djelovanja

Jeste li znali da kohezijska politika velikim ulaganjima podržava klimatsko djelovanje? Dakle, zašto je potrebno pratiti ulaganja EU-a u klimatsko djelovanje?

Kako bi se postigli dogovoreni klimatski i energetske ciljevi EU-a do 2020. godine, Europska komisija obvezala se podržati klimatsko djelovanje s najmanje 20% višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2014. – 2020. (VFO). Ta politička obveza dio je šireg napora za usmjeravanje klimatskog djelovanja i davanja doprinosa naporima za ublažavanje klimatskih promjena i prilagodbu našeg prirodnog i ljudski izgrađenog okoliša i gospodarstva očekivanom utjecaju klimatskih promjena na lokalnoj i nacionalnoj razini te razini EU-a.

Europski fond za regionalni razvoj i Kohezijski fond identificirani su kao važni sudionici u ukupnom cilju praćenja klimatskog djelovanja EU-a s obzirom na njihove ciljeve i opseg. Više od 20% proračuna dvaju fondova povezano je s klimatskim djelovanjem, što uključuje ulaganje od više od 54 milijarde EUR iz proračuna EU-a.

Kako pratimo financijske doprinose u kohezijskoj politici?

Države članice pružaju informacije o potpori ciljevima klimatskih promjena (financijski doprinos) na temelju „kategorija intervencija” – popisa ulaganja svakom od fondova. Metodologija se sastoji od specifičnog ponderiranja financijske potpore koja se pruža iz fondova, ovisno o očekivanom doprinosu ciljevima ublažavanja klimatskih promjena i ciljevima prilagodbe. Postoje tri ponderiranja (s primjerima EFRR-a):

- **100%** u slučajevima u kojima potpora daje značajan doprinos klimatskim promjenama (tj. održiva energija, prevencija rizika povezanih s klimom, istraživanja vezana uz klimu, razvoj tehnologije i inovacije itd.);
- **40%** u slučaju umjerena doprinosa (čisti gradski prijevoz, željeznički, intermodalni i drugi javni prijevoz itd.) i
- **0%** u slučajevima kada potpora ne doprinosi ili je doprinos beznačajan (većina kodova polja intervencije).

Je li riječ samo o praćenju početnih planova?

Ne. S pomoću sustava praćenja i moći otvorenih podataka, Komisija je sada omogućila detaljno praćenje napretka u ostvarivanju ulaganja. S pomoću podataka koje dobiva jednom godišnje, Komisija prati raspodjelu ulaganja u odabrane projekte (dogovorene) i stvarnu potrošnju tih projekata na terenu.

Podatci omogućuju zainteresiranim stranama da analiziraju:

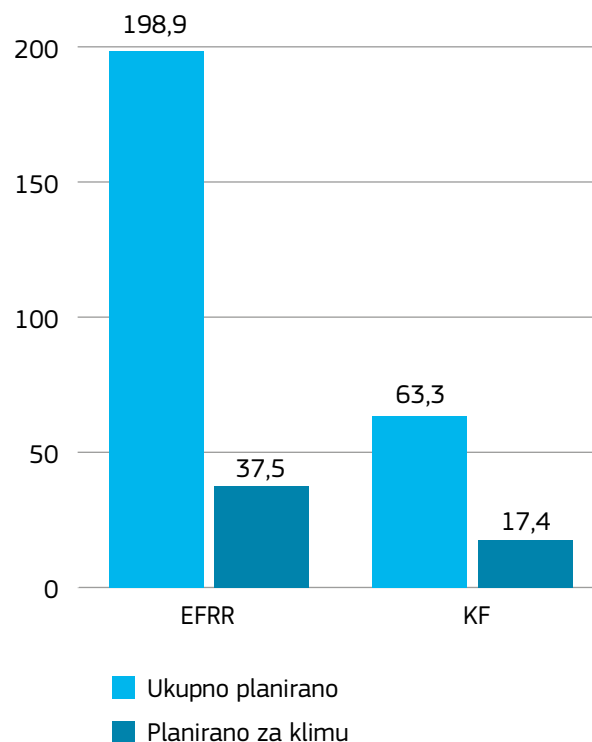
- › planirani ukupni doprinos u EUR iz svakog Fonda kohezijske politike u razdoblju 2014. – 2020.;
- › zabilježeni napredak u odabiru projekata i stvarnim izdancima po odabranim projektima;
- › 34 ulaganja EFRR-a/KF-a koja se odnose na klimu;
- › zemlja planira i napreduje, sve do specifičnih programa po području intervencije.

To je uistinu detaljan sustav praćenja!

Financijsko praćenje najvažniji je prvi korak u postizanju rezultata. Osim ulaganja u klimatsko praćenje i specifičnih tematskih ciljeva koncentracije, tematski ciljevi relevantni za klimu s „prioritetima ulaganja” uključeni su u zakonodavstvo i programe kako bi se osigurala definicija specifičnih intervencija (djelovanje s rezultatima) i ciljeva politike (s pokazateljima rezultata politike). ■

Pogledajte ovu interaktivnu priču otvorenih podataka kao vodič za različite grafikone i za uvid u podatke praćenja klime: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/a8jn-38y8>

Praćenje klime EFRR-a i Kohezijskog fonda (u milijardama EUR)

Postoji li neka tema o kojoj biste željeli da se govori u budućim objavama u TOČKAMA PODATAKA Panoramе?

Postoji li skup podataka koji biste željeli da postavimo na Otvorenu podatkovnu platformu fondova ESI?

Ako postoji, pošaljite e-poruku na adresu: REGIO-EVAL@ec.europa.eu

Pratite raspravu na TWITTERU #ESIFopendata

ili se pretplatite se na naš bilten http://ec.europa.eu/newsroom/index.cfm?service_id=788

Rubrika Svojim riječima časopisa *Panorama* u kojoj dionici na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i europskoj razini navode svoja postignuća za razdoblje 2014. – 2020. I dijele svoja stajališta o tekućim i ključnim

raspravama o kohezijskoj politici nakon 2020. godine. *Panorama* pozdravlja priloge na vašem jeziku koje možemo objaviti u narednim izdanjima. Obratite nam se na adresu regio-panorama@ec.europa.eu za dodatne informacije o smjericama i rokovima.

Lokalne zajednice preuzimaju vodstvo u regiji Kujawsko-Pomorskie

S ciljem nadahnjivanja lokalnih zajednica da generiraju nove projektne ideje bliske svojim potrebama, Kujawsko-Pomorskie je jedna od dvaju regija u Poljskoj koja se koristi malim teritorijalnim instrumentom, tzv. Lokalnim razvojem pod vodstvom zajednica (CLLD).

Nakon početne turbulentne faze tijekom koje se upravljачko tijelo našeg Regionalnog operativnog programa (ROP) borilo kako bi pronašlo pravi model provedbe tog novog instrumenta kohezijske politike, taj se alat pokazao vrlo učinkovitim u uključivanju građana na lokalnoj razini u razvoju odgovora na trenutačne društvene, ekološke i gospodarske izazove.

U regiji Kujawsko-Pomorskie stvoreno je 28 lokalnih akcijskih skupina (LAG-ova) koje su počele provoditi projekte u kojima su se kombinirala sredstva iz svih strukturnih fondova: EFRR-a, ESF-a, EPFRR-a i EFPR-a u sklopu formule jedinstvene u europskim razmjerima!

Urbani LAG u Toruńu proveo je iznimne projekte usmjerene na tinejdžere slabog imovinskog stanja, starije osobe i bivše

zatvorenike. Ruralni LAG Bory Tucholskie pokrenuo je, *inter alia*, još jedan uzoran projekt – „Welfare farms”. U sklopu tog projekta lokalni su poljoprivrednici stvorili primjer „objekata za dnevnu skrb” za starije osobe na svojim gazdinstvima.

Budući da CLLD nije glavni alat, ni u Poljskoj ni u ostalim zemljama EU-a, naša regija nastoji redovito razmjenjivati informacije s ostalim regijama. Također smo sudjelovali u uzajamnom pregledu s mađarskim regionalnim operativnim tijelima.

S obzirom na prijedlog Europske komisije za Uredbu o zajedničkim odredbama u razdoblju nakon 2020. S ciljem politike 5 „Europa bliža građanima” mehanizam CLLD-a koji omogućuje stvarne inicijative s pristupom odozdo prema gore uključujući male organizacije, neformalne skupine i zajednice trebao bi biti dodatno razvijen.

Stoga se nadamo da ćemo zajedno s ostalim europskim regijama i uz pomoć Europske komisije stvoriti forum CLLD-a u sklopu kojega ćemo moći razmjenjivati dobre prakse i tražiti rješenja za povećanje fleksibilnosti za CLLD projekte, usklađivanje pravnih zahtjeva kojima se s pomoću različitih

Piotr Calbecki
Maršal regije

strukturnih fondova uređuju CLLD-ovite za pojednostavljenje složenih administrativnih aranžmana. ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://www.kujawsko-pomorskie.pl/>

Kohezijska politika nakon 2020. iz perspektive Češke

Kohezijska politika jedan je od najvažnijih alata za ostvarivanje ciljeva EU-a vezanih uz gospodarsku, društvenu i teritorijalnu koheziju. Ona pomaže smanjiti sve regionalne i nacionalne razlike, istovremeno se baveći teritorijalnim potrebama na ciljan način, no također tvori i okosnicu za ulaganja EU-a.

Do 2020. Češka će primiti otprilike 51,4 milijardi EUR otkako se 2004. pridružila EU-u, što se odražava u rastu i razvoju zemlje. Naše su regije već ili premašile prosjek EU-a vezan uz rast i razvoj ili mu se ubrzano približavaju.

To se također odražava u prijedlogu budućeg okvira kohezijske politike. Češka će primiti 3,5 milijardi EUR više nego u trenutačnom razdoblju. Istovremeno će se projekti morati sufinancirati u većoj mjeri i pod strožim uvjetima nego u zemljama sa slabije razvijenim regijama. Upotrebljavanje nižih razina financiranja za kvalitetu i dobro pripremljenih ulaganja izazov je svima nama.

Prvi veliki korak napravljen je u veljači kada je češka Vlada usvojila Nacionalni koncept provedbe kohezijske politike u Češkoj Republici u razdoblju nakon

David Škorňa
*Direktor Odjela za sporazum
o partnerstvu, evaluaciju i strategiju
Nacionalno koordinacijsko tijelo,
Ministarstvo regionalnog razvoja
Češke Republike*

2020. Tim se dokumentom uspostavljaju ciljevi i prioriteti Češke u sljedećem razdoblju te struktura operativnih programa i njihovih upravljačkih tijela.

Usredotočit ćemo se na potporu novim tehnologijama i pametnim rješenjima, posebice u kontekstu integriranih rješenja. Naš je cilj značajno izmijeniti ideju kružnog gospodarstva kako bi ulaganja u različita područja bila i profitabilna i ekološki prihvatljiva. Osim toga, fokus će biti i na modernizaciji infrastrukture, uvođenju alternativnih goriva u sektor prometa i promociji tehnologija s niskom razinom ugljika (i na području energije i industrije i prometa). Iz naše perspektive posebice su važne mjere za borbu protiv suša s fokusom na njihovo sprječavanje.

Ove godine očekuje nas mnogo toga. Potrebno je uskladiti tekst zakona i postići najveći mogući konsenzus na razini EU-a kako novo razdoblje ne bi započelo velikom odgodom u vrlo ranoj fazi. Primjerice, Češka smatra da je u pregovorima koji će uslijediti ključno pronaći konsenzus u vezi s pravilima tematske koncentracije koja su sada vrlo stroga, kao i po pitanju financiranja – smanjenje razine financiranja sredstvima EU-a i pravilo izdvajanja N + 2 uzrokovat će nam velike probleme. Tijekom 2019. na nacionalnoj razini usmjerit ćemo se na obradu sporazuma o partnerstvu i operativnih programa. ■

Keit

한국산업기술평가관리원
Korea Evaluation Institute of Industrial Technology

Transnacionalna suradnja u Europi nadahnula korejsku delegaciju

Tijekom posjeta transnacionalnom programu Interreg Mediterranean g. Kim Sung-hoon, voditelj Balance Development Evaluation Centre (BDEC) na institutu Korea Evaluation Institute of Industrial Technology (KEIT) reagirao je na suradnju susjednih zemalja Sredozemlja. Delegiran od Predsjedničkog odbora za uravnotežen nacionalni razvoj, centar procjenjuje uspješnost, provodi istraživanja i daje informacijsku platformu za projekte uravnoteženog razvoja u Koreji. Svrha posjeta korejske delegacije bila je pronaći nadahnuće u provedbi regionalne politike u Europi i vidjeti kako zemlje Sredozemlja surađuju u određenim područjima s ciljem osnaživanja uloge EU-a kao snažnog gospodarskog, društvenog i političkog modela.

Zašto ste htjeli posjetiti program Interreg MED?

Htio sam saznati kako 13 zemalja Sredozemlja surađuje na razvoju regije. Kao što znate, Republika Koreja (Južna Koreja) često se suočava s poteškoćama u promicanju prekograničnih razvojnih programa sa susjednim zemljama poput Kine, Demokratske Narodne Republike Koreje (Sjeverne Koreje) i Japana zbog složene političke situacije i povijesne pozadine. Stoga sam se u sjeveroistočnu Aziju nadao ponijeti neke lekcije naučene od programa MED.

MAESTRALE: RAZMIŠLJANJE IZVAN GRANICA

Klimatske promjene ne poznaju granice. Temperature ljeti nastavljaju rasti, ponekada dosežući 50 °C, zbog čega je Sredozemlje jedno od područja koja su najteže pogođena tim globalnim fenomenom na cijelom planetu. Ekstremne temperature izazivaju suše, šumske požare i poplave. Sve zemlje oko Sredozemlja na prvoj su liniji suočavanja s tim izazovima.

Posljedično, vlasti se s tim globalnim problemima moraju nositi zajedničkim snagama. Niti jedna se zemlja ne može sama suočiti s izazovima tolikih razmjera, zbog čega je Europska komisija stvorila programe transnacionalne suradnje. Jedan od njih je Interreg Mediterranean.

Na Sredozemlju, Portugal, Španjolska, Francuska, Gibraltar, Italija, Malta, Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Albanija, Grčka i Cipar udružili su snage kako bi pronašli rješenja za zajedničke izazove. Iako imaju transnacionalni obuhvat, svaki od 91 projekta koje sufinancira Europski fond za regionalni razvoj u okviru Programa daje rezultate koji koriste svakodnevnom životu građana u regijama obuhvaćenima programom Interreg MED.

Nedavno se projektom MAESTRALE dokazalo da je uključivanje civilnog društva u projekt suradnje ne samo moguće, nego i korisno. Nekoliko učenika stručne tehničke srednje škole Tito Sarrocchi iz Siene u Italiji sudjelovalo je u eksperimentu „Plavi rast” koji promiče Sveučilište u Sienu. Oni su projektirali, konstruirali i sastavili prototip vjetroturbine koju su pokrenuli u vodi fontane Fonte Gaia na zaprepaštenje okupljenih prolaznika.

Međutim, bio je to samo početak prekrasnog putovanja. Svoje su iskustvo nastavili u Malagi u Španjolskoj kako bi ostalim učenicima pokazali prototip koji su sagradili. Zajedno su izgradili novu okomitu verziju prototipa i testirali ga.

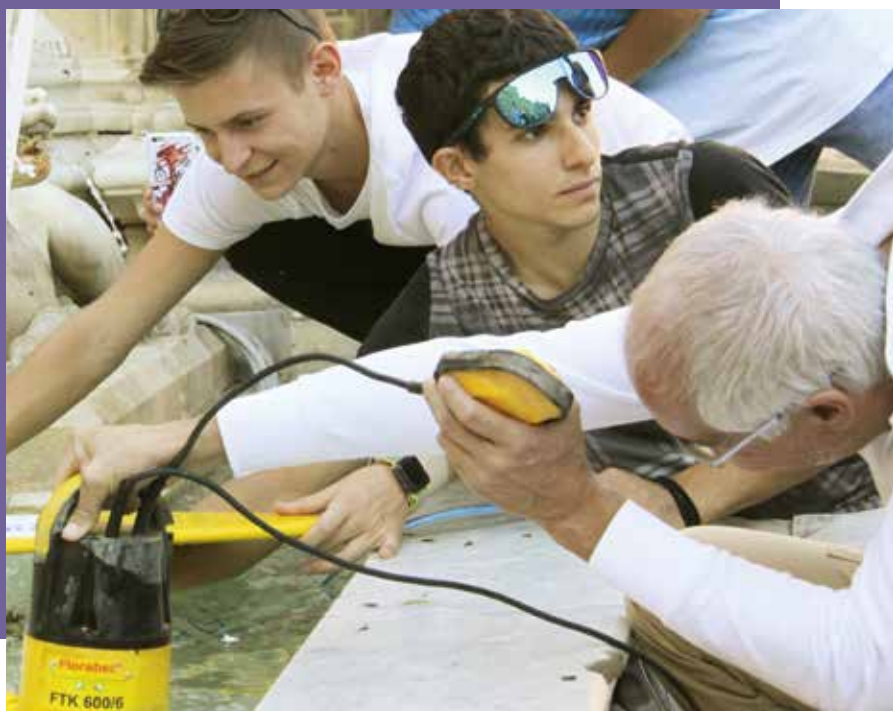
Postoji li bolji način za izgraditi budućnost Europe od toga da postignemo da mladi kroz suradnju shvate njezine izazove i rješenja?

Programom Interreg MED obuhvaćen je niz tema: inovacije u Plavom i Zelenom rastu te društvenim i kreativnim industrijama; učinkovite javne zgrade, obnovljivi lokalni izvori energije u strategijama i planovima za kombinaciju energije, prometni sustavi s niskom razinom ugljika, održivi turizam, kao i zaštita biološke raznolikosti i prirodnih resursa.

Uz ukupno ulaganje od 275 milijuna EUR, programom se nastoji promicati zeleniji i održiviji gospodarski rast do 2020.

SAZNAJTE VIŠE

<https://maestrale.interreg-med.eu/>

Također sam bio impresioniran saznajući da područja suradnje na programu nisu ograničena na tehnologiju, istraživanje i razvoj te urbanu regeneraciju. Ona također uključuju sveobuhvatne i transnacionalne probleme poput razvoja s niskom razinom ugljika, zaštite prirodnih i kulturnih resursa, promicanja inovacija i jačanja upravljanja koje je složeno i teško koordinirati među državama.

Kakva su vaša očekivanja od posjeta programu suradnje?

Od programa Interreg MED očekivao sam naučiti nešto o sustavima i metodologijama procjene uspješnosti, indeksu procjene i sustavu davanja povratnih informacija o rezultatima procjene. Također sam se nadao dobiti nove ideje u pogledu uravnoteženog razvojnog programa i koncepta regionalnog razvoja te o njihovu operativnom sustavu koje bi bile primjenjive na Južnu Koreju.

Koji je vaš glavni dojam vezano uz regionalni razvoj putem europske suradnje?

Bilo je impresivno vidjeti da 13 zemalja na sjevernoj obali Sredozemlja zajednički radi na regionalnom razvoju istovremeno ulažući u projekte koji obuhvaćaju više od tri zemlje i podržavaju ih.

Posebice me zanimao „Plavi rast”, jedno od sedam tematskih područja programa, s obzirom na to da je Južna Koreja smještena na Korejskom poluotoku. Iako u sklopu Partnerstva za čisti zrak sjeveroistočne Azije trenutačno surađujemo s Kinom i Japanom u pitanjima vezanima uz okoliš uključujući prekogranično zagađenje zraka, vjerujem da se opseg Partnerstva i područja suradnje moraju proširiti. Po tom pitanju, teme i projekti obuhvaćeni programom Interreg MED poput plave energije, ribarstva i akvakulture, integriranog pomorskog nadzora,

biotehnologija te obalnog i pomorskog turizma vrlo su praktični i usmjereni na rezultate.

Osim toga, bilo je korisno naučiti o detaljnim pokazateljima uspješnosti i ciljevima svakog tematskog cilja iz programa za razdoblje 2014. – 2020. BDEC također nastoji provjeriti izvedivost uravnoteženih razvojnih projekata i procijeniti njihove pokazatelje postignuća. ■

Prirodni rezervat Scandola, Korzika

NOVOSTI [UKRATKO]

„INTERREG HIGHLIGHTS” –
ILI POJEDNOSTAVLJENI PROGRAM
INTERREG

U našem nesigurnom svijetu jedno je sigurno: mogli bismo bolje objašnjavati poreznim obveznicima gdje ide njihov novac i s kojim rezultatima. Tu uskače novi blog Interreg Highlights. Blog je zajedničko ulaganje čitave zajednice Interreg, a okuplja niz priča o ljudskim i regionalnim prednostima suradnje u sklopu programa Interreg diljem Europe. To je poveznica koju biste mogli poslati svojim prijateljima i obitelji kada pitaju o čemu je riječ u programu Interreg.

U proteklom se desetljeću većina naše komunikacije premjestila s tiskanih na internetske platforme, a društveni mediji su u središtu pozornosti mnogih. Ipak, svaki trend ima svoju drugu stranu. U neizbježnoj poplavi informacija, istraživanje pokazuje da ljudi počinju čeznuti za porukama koje imaju više od 280 znakova. Izazov je temeljito razumjeti bilo koju temu iz fragmentiranih informacija. Interreg Highlights ima za cilj biti pouzdan i zanimljiv izvor europskih spoznaja pružajući sve strane i razumljive članke o programu Interreg.

Blog Interreg Highlights prihvaća doprinose koji pružaju zanimljive poglede na suradnju programa Interreg, bilo kroz svoje ljude ili kroz promjene u njihovim životima, regijama, politikama ili razumijevanju.

Interreg Highlights možete pronaći na Interreg informacijskom portalu na adresi www.interreg.eu/interreg-highlights

Stupite u kontakt s nama ako imate priču koju biste

željeni objaviti: linda.talve@interact-eu.net or

eva.martinez@interact-eu.net

NAGRADE REGIOSTARS ZA 2019.

Europska komisija svake godine dodjeljuje nagrade projektima koje financira EU, a koji pokazuju izvrsnost i nove pristupe u području regionalnog razvoja. Ti su projekti u središtu komunikacijskih aktivnosti na razini Europe kako bi se njima inspiriralo druge regije i voditelje projekata diljem Europe.

Nagrade REGIOSTARS 2019. godine usredotočene su na pet područja koja su ključna za budućnost regionalne politike EU-a:

- promicanje digitalne transformacije;
- povezivanje zelenog, plavog i sivog;
- borba protiv nejednakosti i siromaštva;
- izgradnja gradova otpornih na klimatske promjene;
- modernizacija zdravstvenih usluga.

Znanstvenici na visokoj razini ocijenit će prijavljene projekte i objaviti pobjednike. Osim toga, javnost će odabrati i nagraditi pobjednički projekt javnim glasanjem putem interneta. Pobjednici u pet kategorija, uz pobjednika po izboru javnosti, primit će zasluženu nagradu na svečanoj dodjeli nagrada RegioStars koja će se održati u listopadu 2019. U Bruxellesu.

Vodič za prijave putem [internetske platforme za prijave](#), a koja je otvorena od 19. veljače do 9. svibnja. Na njoj se nalaze sve potrebne informacije, detaljan opis ovogodišnjih kategorija nagrada, plus kriteriji prihvatljivosti i dodjele. ■

PROJEKTI

ŽIVJETI I UČITI ZAJEDNO

UKUPNO ULAGANJE
3 472 892 EUR

DOPRINOS EU-A
2 778 313 EUR

Grad Utrecht nudi inovativan i uključiv pristup olakšavanju integracije tražitelja azila od prvog dana. Stanovnici i izbjeglice žive, uče i rade zajedno u projektu U-RLP – Urbana inovativna akcija financirana od strane Europskog fonda za regionalni razvoj.

Projekt U-RLP u Utrechtu (Zapadna Nizozemska) nalazi se pored centra za tražitelje azila kako bi se olakšalo i stimuliralo smislene susrete između mladog lokalnog stanovništva i izbjeglica. Svi mogu uživati u zajedničkim društvenim prostorima i imati koristi od osobnih i profesionalnih programa razvoja, kao što su međunarodno poduzetništvo, tečajevi jezika i druge društvene aktivnosti.

Inicijalni projekt U-RLP razvijen je 2016. S ciljem rješavanja lokalnih problema u vezi s privremenim prihvatnim centrom za izbjeglice u okrugu Overvecht. Postojala je velika potražnja za stanovanjem u okrugu s mnogim stanovnicima s niskim primanjima. Projektom U-RLP ponuđeni su načini za osiguravanje privremenog stanovanja za mlado lokalno stanovništvo te olakšavanje integracije izbjeglica svrsishodnim susretima namijenjenim poboljšanju međusobnog razumijevanja.

Ovaj jedinstveni pristup poznat je lokalno i (inter)nacionalno kao Plan Einstein, zbog svog položaja u Einsteindreefu, cesti u stambenoj četvrti Overvecht. Mladi Nizozemci uselili su se na početku projekta u studenom 2016., a izbjeglice su stigle u prvoj polovici 2017. godine dok su se završavali državni prihvatni objekti.

U studenome 2018. godine ovaj je privremeni centar za prihvat izbjeglica zatvoren. Od siječnja 2019. godine naučenim lekcijama informira se razvoj dugoročnog centra za tražitelje azila Plan Einstein Haydn.

Stvaranje zajednice

Koncept i vizija projekta U-RLP Plan Einstein načelo je „aktivacije od prvog dana” s prilikama za ljude da se druže od samog početka. Lokalno mlado stanovništvo i izbjeglice mogu imati koristi od individualnog coachinga i sudjelovanja u profesionalnim razvojnim događajima te tečajevima.

Stvaranje zajednice bilo je ključno za uspjeh projekta. Dan otvorenih vrata u rujnu 2017. privukao je 600 sudionika. Spontane društvene inicijative proizašle su iz inicijative, kao što je radio stanica „Radio Einstein”. Stanovnici su pokrenuli tvrtke, volontirali u gradu ili nastavili studirati.

Projektom se ilustrira širi pristup Utrechtu integraciji izbjeglica, pri čemu volonteri i stručnjaci rade zajedno u konzultacijama s dionicima.

Nizozemska vlada trenutačno razmatra upotrebu modela integracije U-RLP-a u svim nizozemskim prihvatnim objektima. Projekt je također predstavljen predstavnicima drugih lokalnih vlasti na EURO CITIES forumu za socijalna pitanja u ožujku 2018. kao primjer kako razviti socijalnu koheziju. ■

SAZNAJTE VIŠE

<http://plan-einstein.nl/>

PROJEKTI

NOVI VLAKOVI VELIKIH BRZINA POTIČU POLJSKU REGIJU MALOPOLJSKA

**UKUPNO ULAGANJE
71 441 548 EUR**

**DOPRINOS EU-A
41 132 031 EUR**

Europski fond za regionalni razvoj podržao je ulaganja u vlakove velikih brzina i novu željezničku rutu, čime je povećan kapacitet regionalnih željezničkih usluga u okolici Krakova.

Tvrтка za upravljanje vlakovima Koleje Malopolskie razvila je prigradsku željeznicu velike brzine koja je i usmjerena na putnike i ekološki prihvatljiva. Cilj je povećati obujam željezničkog prijevoza u regiji Malopolska u južnoj Poljskoj.

Financiranje iz EFRR-a pridonijelo je kupnji 13 vlakova s više električnih jedinica (EMU), kao i jamstva, servisiranja i održavanja. Vlakove proizvodi poljska tvrtka Newag SA.

Projektom su također uspostavljene nove željezničke rute, kao što je linija koja povezuje ključne gospodarske i turističke centre Krakov i Tarnov.

Sigurnost i udobnost putnika

Nova obitelj EMU vlakova Impuls udovoljava najstrožim europskim standardima u pogledu otpornosti na sudare i izdržljivosti.

Putnicima također nudi praktične sadržaje kao što su tihi vagoni, klima-uređaji, ergonomski stolci, Wi-Fi i električne utičnice. Vlakovi su dizajnirani za smještaj putnika s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti.

Ostale napredne značajke uključuju suvremeni audio-vizualni informacijski sustav za putnike, nadzor unutrašnjosti, automate za karte i sustav brojanja putnika. Svaki je vlak opremljen automatiziranim vanjskim defibrilatorima (AED), a svi zaposlenici osposobljeni su za pružanje prve pomoći i upotrebu AED-a.

Sve više ljudi odlučuje se za brzinu, udobnost i praktičnost novih vlakova i ruta u regiji. To pomaže u smanjenju prometnih zagušenja i onečišćenja zraka u i oko urbanih aglomeracija u regiji Malopolska. Putnici koji u grad putuju na posao i stanovnici grada imaju koristi od bolje kvalitete života, a regija je privlačnija za poslovna ulaganja.

Daljnja je korist za okoliš činjenica da vlakovi oporavljaju energiju iz nadzemnih vodova, što smanjuje njihovu potrošnju električne energije i čini ih ekonomičnijima i energetski učinkovitijima za rad. ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://www.malopolska.pl/>

ALPSKE ZEMLJE ZAJEDNO RADE NA BUDUĆNOSTI S NISKOM RAZINOM UGLJIKA

**UKUPNO ULAGANJE
2 146 210 EUR**

**DOPRINOS EU-A
1 580 877 EUR**

Međuregionalni projekt IMEAS pruža praktične smjernice i prilike za suradnju kako bi pomogao ključnim igračima u alpskoj regiji u složenom prijelazu na gospodarstvo s niskom razinom ugljika.

U tijeku je globalna energetska tranzicija, potaknuta potrebom smanjenja emisija ugljičnog dioksida kako bi se ograničile klimatske promjene. Dugoročna strategija EU-a je ostvariti klimatski neutralnu Europu do 2050.

Alpske zemlje suočavaju se s nekim zajedničkim izazovima i mogućnostima u razvoju svojih niskougljičnih politika i održivih energetskih planova. Sedam zemalja u međuregionalnom programu Alpine Space, koji financira Europski fond za regionalni razvoj, radi na razvijanju zajedničkih rješenja kroz projekt IMEAS.

IMEAS znači „Integrated and Multi-level Energy models for the Alpine Space” (integrirani i višerazinski energetski modeli za alpski prostor). Projektni tim je multidisciplinarni i okuplja partnere s tehničkim, sociološkim i teritorijalnim stručnim znanjem.

Mnogi javni i privatni akteri, iz različitih sektora, imaju ulogu u energetske tranziciji. Projektom IMEAS razvija se mrežni model za sve uključene dionike koji opisuje njihove uloge, odnose i poticaje za donošenje odluka. Različite razine upravljanja – od sela do nacionalnih vlada – također su uključene. Cilj je da se ovim višedimenzionalnim razumijevanjem potakne veća i bolja suradnja.

Praktični alati

Cilj je projekta IMEAS osigurati dosljedniji, integriraniji i participativni pristup. Javne vlasti i drugi odgovorni za održivu energiju mogu se koristiti projektnim alatima za uključivanje ključnih igrača u svakoj fazi planiranja i provedbe.

Praktična podrška dostupna putem internetske platforme IMEAS uključuje planove za dugoročni razvoj energije s niskom razinom ugljika u cijeloj regiji nakon 2020.

Postoje i sveobuhvatne smjernice o tome kako inicijative s niskom razinom ugljika učiniti učinkovitijima i djelotvornijima. Ljudi mogu dijeliti inovacije i iskustva iz različitih pristupa koji su ujedno i snaga u alpskoj regiji.

Projekt završava u prosincu 2019., a internetska platforma IMEAS trajat će pet godina, do 2023. Iako njime nisu izravno stvorena radna mjesta, rješavala su se mnoga pitanja vezana uz energetske i klimatsko planiranje, što predstavlja rastući sektor istraživanja i inovacija. ■

SAZNAJTE VIŠE

<https://www.alpine-space.eu/projects/imeas/en/home>
<https://www.imeas.eu>

PROGRAM

7. – 8. SVIBNJA

Budva (ME)

Forum EUSAIR

22. – 23. SVIBNJA

Bukurešt (RO)

Godišnja konferencija Interreg

20. – 21. LIPNJA

Bukurešt (RO)

„Ulaganje u našu zajedničku budućnost: 8. konferencija za evaluaciju kohezijske politike EU-a”

7. – 10. LISTOPADA

Bruxelles (BE)

Europski tjedan regija i gradova

PRAVNA OBAVIJEST

Europska komisija niti bilo koja osoba koja djeluje u ime Europske komisije nije odgovorna za uporabu sljedećih informacija.

Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije, 2019.

PDF: ISSN 2315-0823 KN-LR-19-068-HR-N

© Europska unija, 2019.

Ponovna upotreba dopuštena je samo uz navođenje izvora.

Ponovna upotreba dokumenata Europske komisije uređena je Odlukom 2011/833/EU (SL L 330, 14.12.2011., str. 39.).

Za bilo kakvu upotrebu ili reprodukciju fotografija ili drugog materijala za koje EU nije nositelj autorskih prava, dopuštenje se mora tražiti izravno od nositelja autorskih prava.

Printed by Bietlot in Belgium

Časopis je tiskan na recikliranom papiru na engleskom, francuskom, njemačkom, bugarskom, grčkom, španjolskom, talijanskom, poljskom i rumunjskom jeziku. Dostupan je na 22 jezika na **web**-mjestu: http://ec.europa.eu/regional_policy/hr/information/publications/panorama-magazine/

Sadržaj izdanja dovršen je u travnju 2019.

FOTOGRAFIJE (STRANICE):

Naslovna stranica: © Agencija de Dezvoltare Regională Nord-Vest
Stranica 3.: © Europska unija
Stranica 4.: © Europska unija / Georges Boulougouris
Stranica 5.: Lijevo © Europska unija, 2019. / Carlo Hermann; Desno © Europska unija, 2019. / Aaron Berkovich
Stranica 6.: © Europska unija, 2019.
Stranica 7.: Lijevo © Europska unija, 2018. / Joshua Paul; Desno © Europska unija, 2019
Stranica 9.: © Europska unija
Stranica 10.: © URBACT
Stranica 11.: © Europska unija, 2019. / Lukasz Kobus; Financijski instrumenti
Stranica 12.: © Europska unija
Stranica 14.: © iStock, Adrian Catalin Lazar – © iStock, scanrall
Stranica 15.: © iStock/SolStock

Stranica 16.: © iStock/salajejan; © Agencija de Dezvoltare Regională Nord-Vest
Stranica 17.: © Agencija de Dezvoltare Regională Nord-Vest
Stranica 19.: © Agencija de Dezvoltare Regională Nord-Vest © Dreamstime / Horia Vlad Bogdan
Stranica 20.: © Agencija de Dezvoltare Regională Nord-Vest
Stranica 21.: © iStock/ShevchenkoAndrey; © Agencija de Dezvoltare Regională Nord-Vest
Stranica 22.: © iStock/matthiben; © iStock/ah_fotobox; © iStock/laurent; © iStock/lvinist; © iStock/spooh; © iStock/zodebala
Stranica 24.: © iStock/VladimiSklyarov
Stranica 25.: © iStock/CCeliaPhoto
Stranica 26.: © iStock/MariusLTu
Stranica 32.: © Paula Blanco

Stranica 33.: © Curant
Stranica 34.: © Magdalena Plotala
Stranica 35.: © iStock/taranchic; © iStock/holgs
Stranica 37.: © ERR/Kairit Leibold
Stranica 38.: © iStock/Zaharov
Stranica 39.: © Transparency International Portugal
Stranica 42.: © Regija Kujawsko-Pomorskie, Poljska
Stranica 43.: © Ministarstvo regionalnog razvoja, Češka
Stranica 44.: © Korea Evaluation Institute of Industrial Technology
Stranica 45.: © Mediteranski program Interreg, projekt Maestrale
Stranica 46.: © iStock/Jacques8425
Stranica 48.: © Henni Bunnik
Stranica 49.: © Bartosz Tyszko
Stranica 50.: © iStock/jkitan

OSTANITE U KONTAKTU

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

[@EUinmyRegion](https://twitter.com/EUinmyRegion)

[EUinmyregion](https://www.facebook.com/EUinmyregion)

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

[EUinmyregion](https://www.youtube.com/EUinmyregion)

[euinmyregion](https://www.instagram.com/euinmyregion)

ec.europa.eu/commission/2014-2019/cretu_en
[@CorinaCretuEU](https://twitter.com/CorinaCretuEU)

Ured za publikacije
 Europske unije

Europska komisija
 Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku
 Komunikacija – Agnès Monfret
 Avenue de Beaulieu/Beaulieulaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
 E-pošta: regio-panorama@ec.europa.eu